

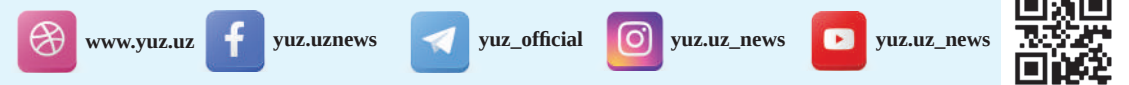

ЯНГИ

ЎЗБЕКИСТОН

Ижтимоий-сиёсий газета

№ 67 (1666), 2026 йил 7 апрель, сешанба

СОЛИҚ МАЪМУРЧИЛИГИ РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ВА СУНЪИЙ ИНТЕЛЛЕКТ АСОСИДА ТАКОМИЛЛАШТИРИЛАДИ

Президент Шавкат Мирзиёев 6 апрель куни солиқ маъмурчилигини такомиллаштириш ва солиқ органлари фаолиятини ислоҳ қилишга доир тақдимот билан танишди.

Сўнгги икки йилда солиқ базиси кенгайгани ҳисобига бюджетта тушумлар ҳажми иқтисодиёт суръатларига нисбатан тезроқ ўсмоқда. Халқаро валюта жамғармаси ҳам мазкур натижаларга солиқ маъмурчилигини кучайтириш ва яширин иқтисодиётни қисқартириш орқали эришилаётганини эътироф этмоқда. Шу билан бирга, тизимни изчил ислоҳ қилиш орқали 2030 йилга бориб, солиқ тушумларини 491,5 триллион сўмга етказиш, иқтисодиётда кузатилмайдиган улушни эса 28 фоиздан 19,6 фоизгача қисқартириш мақсад қилинган.

Ингилишда солиқ тушумларини оширишдаги энг катта захира яширин иқтисодиётни қисқартириш экани таъкидланди.

Президентимиз рақамли таҳлил ва сунъий интеллект имкониятларидан кенг фойдаланиб, “ақлли” назорат тизимини жорий этиш орқали бюджетга қўшимча 30 триллион сўм тушумини таъминлаш зарурлигини кўрсатиб ўтди. Бу савдо ва хизматлар, sanoat, қурилиш, умумий овқатланиш ҳамда бошқа соҳаларда Р2Р-операциялар мониторингинг, товарларни маркировкаш, рақамли назоратни кучайтириш, юкларни ҳужжатсиз ташиш фаолиятини автоматик аниқлаш ва норасмий бандликни расмийлаштириш каби механизмлардан кенг фойдаланиш ҳисобига таъминланиши мумкин.

Бозорлар ва савдо мажмуаларида назорат тўлиқ йўлга қўйилгани, рақамлаштириш ишлари етарли эмаслиги оқибатида ушбу йўналишдаги имкониятлар тўлиқ ишга солинмаётгани қайд этилди. Бугунги кунда бу ерларда 72 мингдан ортиқ чакана савдо субъекти фаолият юритмоқда. Бироқ уларнинг 38 мингдан ортиғи товар айланмасини ойига 1 миллион сўмдан кам кўрсатган, 40 мингдан зиёди эса кунига атиги 2-3 та чек бермоқда. Шунингдек, бошқарувдаги 12 мингта савдо нуқтаси бўйича ижара шартномалари ҳисобга қўйилмаган. Натижада 37 минг тадбиркор ойига 500 минг сўмдан кам солиқ тўлаган.

Шу боис, бозорлар ва савдо мажмуаларини тўлиқ рақамлаштириш ҳисобига қўшимча тушум манбаларини ишга солиш, назорат, солиқ хизмати ва рақамли кузатувни ўзаро интеграция қилиш зарурлиги кўрсатиб ўтилди.

Ингилишда стратегик бўлмаган йирик солиқ тўловчиларга ҳудудларда хизмат кўрсатиш масаласи ҳақида ҳам сўз борди.

Хусусан, 209 мингта ҚҚС тўловчи солиқ органларидан узоқда жойлашгани сабабли хизмат кўрсатиш ва назорат самардорлиги пасайгани қайд этилди. Шу муносабат билан 500 та стратегик бўлмаган корхона назоратини вилоят даражасига, 103 мингдан зиёд қишлоқ ҳўжалиги, савдо ва умумий овқатланиш корхоналарини туман даражасига ўтказиш тақлиф қилинди. Мазкур ёндашув солиқ тўловчиларга жойида хизмат кўрсатиш сифатини ошириш, муаммоларни тезроқ ҳал қилиш ва назорат самардорлигини кучайтиришга хизмат қилади.

Тадбиркорлар учун солиқ маъмурчилигини соддалаштириш масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилди. Ўтказилган сўров натижаларига кўра, тадбиркорларнинг аксарияти текширувлар, ҳисобот топириш ва солиқ тўлаш жараёнининг мураккаблигидан норози экани айтилди. Шу муносабат билан “автоконтроль” назоратни жазолаш воситасидан хатони барвақт аниқлаб, тузатишга хизмат қиладиган профилактика тизимига айлантириш, корхоналарни хавф даражасига қараб, “яшил”, “сарик” ва “қизил” тоифаларга ажратиб ишлаш зарурлиги таъкидланди.

Шунингдек, 6 турдаги ҳисоботни инсон аралашувисиз автомат шакллантириш ва ягона солиқ ҳисобварағига ўтиш ишларининг бориши ҳақида ахборот берилди. Бугунги кунда 198 минг ҳолатда ҳисобот мuddати бузилган, 14,7 минг солиқ тўловчи ҳисобот бермагани учун 396,6 миллиард сўм жарима қўланилгани, солиқларни тўлашда ҳисобварақлар сони ортиб кетгани боис, 20 мингта хатоликка йўл қўйилгани айтилди.

Янги тизим жорий этилса, ассосиз солиқ қарзи, ортиқча тўлов ва пеня қўллаш амалиёти қисқартирилиб, тадбиркорлар 8,4 триллион сўм маблагни тежаш мумкинлиги қайд этилди. Янги ёндашув натижасида текширувлар сони камайиши, ҳисоботлардаги хатолар кескин қисқариши, муқоабаларни кўриб чиқиш тезлашиши ҳамда қол-марказлар фаолияти сезиларли яхшиланиши кутилмоқда.

Тақдимотда солиқ органлари фаолиятидаги энг асосий масала кадрлар салоҳияти экани ҳам кўрсатиб ўтилди.

Сўнгги йилларда бу йўналишдаги ишлар етарли даражада ташкил этилмагани сабабли кадрлар кўнимсизлиги ошган. Ходимларнинг малакасини ошириш даражаси пастилиги, моддий рағбатлантириш тизими замон талабларига жавоб бермаслиги, ижтимоий қўллаб-қувватлаш механизмлари етарли эмаслиги қайд этилди. Хусусан, 2022 йилда 3 мингдан ортиқ ходим малака оширган бўлса, ўтган йили бор-йўғи 700 нафарни қайта ўқитилган.

Шу муносабат билан кадрлар малакасини ошириш, узлуксиз таълимни йўлга қўйиш, ходимларни моддий ва ижтимоий рағбатлантириш бўйича янги тақлифлар тақдим этилди. Кадрлар салоҳиятини мустаҳкамлаш мақсадида Солиқ қўмитаси хузуридаги Солиқ академиясининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш чоралари белгилаб олинди.

Давлатимиз раҳбари солиқ маъмурчилигида рақамли технологиялар, таҳлил ва сунъий интеллект асосида мутлақо янги иш услубини жорий этиш, тадбиркорлар учун қулай ва адолатли солиқ муҳитини яратиш ҳамда соҳада малакали кадрлар корпусини шакллантириш юзасидан мутаассадиларга топшириқлар берди.

Солиқ тизими фаолиятини “текширувдан — сервисга” тамойили асосида трансформация қилиш, хизмат кўрсатиш сифатини янада ошириш ва назоратнинг замонавий, самарали механизмларини йўлга қўйиш устувор вазифа сифатида белгиланди.

ЎЗА

ДАВЛАТ АКТИВЛАРИНИ ХУСУСИЙЛАШТИРИШ БЎЙИЧА ЯНГИ ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАНДИ

Президент Шавкат Мирзиёев иқтисодиётда давлат иштирокини қисқартириш ва хусусийлаштириш жараёнларини жадаллаштиришга доир тақлифлар тақдимоти билан танишди.

Мамлакатимизда кейинги йилларда хусусий секторни ривожлантириш ва инвестициялар жалб қилиш бўйича салмоқли ишлар амалга оширилди. Бугунги кунда иқтисодиётда давлат улуши 42 фоизни, давлат иштирокидаги корхоналарнинг сони эса 1 минг 685 тани ташкил этмоқда. Хусусан, ўтган йили қарийб 30 триллион сўмлик давлат активлари хусусийлаштирилиб, бюджетга 10 триллион сўмдан ортиқ тушум таъминланди. Ер участкаларини сотиш ҳамчи ҳам изчил ошиб, 6 триллион сўмлик натижага эришилди.

Хусусийлаштиришдан манфаатдорлик тизими жорий этилиб, вилоятларда 2,6 триллион сўм, маҳаллаларда эса 7 миллиард сўм маблаг қолди. Давлат корхоналари эса бюджетга 49 триллион сўм дивиденд тўлади. Умуман, сўнгги беш йилда хусусийлаштириш ҳисобини давлат корхоналари сони 60 фоизга камайди.

Танқидий рўхда ўтган йилгида соҳада хал этилиши лозим бўлган масалалар ҳам борлиги кўрсатиб ўтилди.

Энг аввало, хусусийлаштириш жараёналарида иш ўринларини сақлаб қолиш, янги мулкдорлар томонидан замонавий технологиялар жорий этилиши ва ишлаб чиқариш самардорлиги оширилиши бўйича талабларни кучайтириш зарурлиги таъкидланди. Ўтган йили самарасиз ишлаётган давлат корхоналарининг сони 362 тага етгани ва борадаги ишларни янада жадаллаштиришни талаб қиладди.

Тақдимотда давлат корхоналарини таҳлил қилиш тизимига замонавий рақамли воситалар ва сунъий интеллект имкониятларидан етарли даражада фойдаланилмаётгани қайд этилди. Молиявий ҳолати оғирлашган 451 та корхона

2024 йилда 14 триллион сўм, ўтган йили эса 362 та корхона 4 триллион сўм зарар кўргани айтилди. Шу муносабат билан давлат иштирокидаги корхоналар фаолиятини чуқур таҳлил қилиш, молиявий барқарорлигини баҳолаш ва муаммоларни барвақт аниқлашнинг янги механизминини жорий этиш зарурлиги кўрсатиб ўтилди.

Хусусийлаштиришда таҳлилий ёндашув етарлича қўлланилмаётгани қайд этилди. Бундан бун мазкур жараён тармоқ ёндашуви асосида ташкил этилиб, ҳар бир соҳа алоҳида таҳлил қилиниши, унинг ижтимоий-иқтисодий оқибатлари баҳолалини, рақобат муҳити ўрганилиши ҳамда тақлифлар шу асосда ишлаб чиқилиши белгиланди.

Ҳудудларда давлат мулкидан оқилон фойдаланиш, бўш турган майдонларни иқтисодий фаолиятга жалб қилиш бўйича мавжуд имкониятлар тўлиқ ишга солинмаётгани қайд этилди. Шу муносабат билан давлат кўчмас мулкни объектларини босқичма-босқич ягона бошқарув тизимига ўтказиш, бир ходимга тўғри келадиган ўртача майдонни 27 квадрат метрдан 12-15 квадрат метргача қисқартириш тақлиф этилди. Бу орқали 4,9 миллион квадрат метр майдонни иқтисодий айланмага кiritиш, бўш биноларни савдо ва ижарага чиқариш, шунингдек, сақлаш ва коммунал харажатларни қисқартириш имконияти яратилди.

Ингилишда тадбиркорларга ажратилган, лекин иқтисодий айланмага тўлиқ киритилмаган ер участкалари масаласига ҳам алоҳида эътибор қаратилди. Хусусан, 2022-2025 йилларда берилган 11,4 минг гектар ернинг 3,1 минг гектарида иқтисодий фаолият тўлиқ йўлга қўйилмагани таъкидланди.

ЎЗА

МУДДАТЛИ ҲАРБИЙ ХИЗМАТНИ ЎТАЁТГАН ЁШЛАРНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ЯНАДА КЕНГАЙТИРИЛАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти, Қуролли Кучлар Олий Бош Қўмондони Шавкат Мирзиёев мамлакатимиз мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш ва ҳарбий хизматчиларни қўллаб-қувватлаш масалаларини юзасидан йиғилиш ўтказди.

Бугунги кунда мамлакатимизда ёшлар масаласи давлат сиёсатининг энг муҳим йўналишидан бири бўлиб, уларнинг замонавий билим ва касб-хунар эгаллигини ҳамда бандлигини янада кўллаб-қувватлаш бўйича изчил ислохотлар олиб боришмоқда.

Хусусан, жорий йил 13 январь кунини ўтказилган Хавфсизлик кенгашининг кенгайтирилган йиғилишида ҳарбий хизмат нуфузини янада ошириш ҳамда ёшларни жамиятда имкониятлар тўлиқ ишга солинмаётгани аниқ вазифалар белгилаб берилган эди.

Бу борадаги ислохотларнинг мағтиқий давомий сифатида бугун муддатли ҳарбий хизматга қақриланган ёшларни касбга ўргатиш ва сифатли таълим олишлари учун шaroит яратиш ҳамда армияда китобхоналикни омдалаштириш юзасидан ишлаб чиқилган тақлифлар муҳокама қилинди.

Жумладан, 2026-2027 ўқув йилидан бошлаб муддатли ҳарбий хизматга қақриланган ёшларга бир қатор имтиёз ҳамда кафолатлар берилиши назарда тутилмоқда. Эндилқда муддатли ҳарбий хизматчилар учун ҳарбий хизмат даврида олийгоҳларга ўқишга кириб, масофавий таълим олиш имконияти яратилмоқда. Бу жараёнда аскарлар учун таълим ташкилотлари билан ҳамкорликда ҳарбий қисмларда абитуриентларни тайёрлаш курслари ташкил этилиб, олийгоҳларнинг кириш имтиҳонларига тайёрлаш тизими йўлга қўйилди.

Шартнома асосида ўқишга қабул қилинган аскарларга эса фоизсиз имтиёзли кредитлар ажратилди. Энг муҳими, олий таълим муассасаларига қабул қилинган аскарлар ҳарбий факультетлар талабаларига тенглаштирилиб, ўқиниш тамомлагандан сўнг уларга захираддаги лейтенант ҳарбий унвони берилди.

Шу билан бирга, намунали хизмат ўтаган, республика ва халқаро спорт мусобақалари ҳамда фан олимпиадаларида биринчи ўринни эгаллаган аскарларнинг тест синовларисиз ўқишга қабул қилиш тартиби белгиланмоқда.

Жорий этилаётган имтиёزلардан яна бири — аскарлар учун ҳарбий хизмат даврида “Битта аскар — битта касб” тамойили асосида 3-6 ойлик ўқув курслари

ташкил этилиб, уларга давлат намунасидаги махсус сертификат берилди.

Муддатли ҳарбий хизматдан қайтиб, хусусий секторда фаолият юритишмоқчи бўлган ёшларнинг касб-хунарга ўқиш харажатларини ваучер асосида Банқликка қўмаклашиш давлат жамғармаси томонидан қоплаб берилди.

Давлат ташкилотларига ишга кириш истагини билдирган ёшларга эса Бошқарув самардорлиги агентлигини томонидан ўтказиладиган тест синовларида 10 фоизлик имтиёз баллари қўшиб берилди.

Ингилишда ҳарбий хизматчиларни китобхонликка қизиқишини янада ошириш, бу борада уларни қўллаб-қувватлаш ҳамда рағбатлантириш бўйича чора-тадбирлар ҳам кўриб чиқилди.

Хусусан, жорий йилдан бошлаб, ҳар йили Қуролли Кучларнинг барча тоифадаги ҳарбий хизматчилари ўртасида тўрт босқичли “Маънавият қалқони” республика китобхонлик танлови ўтказилди.

Танловнинг биринчи босқичи ҳарбий қисм ва ҳарбий таълим муассасаларида, иккинчи босқичи ҳарбий округ, бирлашма ва қўшилмаларда, учинчи босқичи Қуролли Кучлар таркибидagi вазирлик ва идораларда ўтказилди. Якуний республика босқичида саралаш босқичларининг голиби бўлган ҳарбий хизматчилар ўзаро беллашди. Якуний босқичнинг 4 нафар голиби Қуролли Кучлар Олий Бош Қўмондонининг бош соврини — замонавий электромобиль ҳамда диплом билан тақдирланди. Совринли ўринларини эгаллаган ҳарбий хизматчилар пул муқофотлари ва дипломлар билан рағбатлантирилди.

Давлатимиз раҳбари тақлифларни маъқуллаб, тегишли қарорларни имзолади. Янги чора-тадбирлар юртимиз тараққиёти учун юқори билим, малака ва интеллектуал салоҳиятли ҳамда ватанпарвар кадрлар захирасини шакллантиришга хизмат қилиши лозимлигини таъкидлади.

Ингилишда, шунингдек, мудофаа вазири мамлакатимиз ҳарбий хавфсизлигини кучайтириш, қўшинларнинг жанговар шайлигини ошириш юзасидан белгиланган вазифалар ижросининг бориши тўғрисида ахборот берди.

ЎЗА

Халқаро алоқалар

ЎЗБЕКИСТОН НАФАҚАТ ҚАДИМИЙ ЎТМИШГА ЭГА ЮРТ, БАЛКИ ИШОНЧ БИЛАН КЕЛАЖАК САРИ ИНТИЛАЁТГАН ДАВЛАТДИР

Шарқнинг улғувор миноралар қад кўтарган шахрига яқинлашаркан, узоқ Шимол ўлкаларидан келган савдогар катта қарвонни ҳайрат-ла томоша қилиб турибди. Қарвоннинг туяларга юкланган ипак, зирворлар, тилла, қумуш ва бошқа қимматбаҳо моллари кўзни қамаштиради.

XI асрда Скандинавиядан анча йироқда — Бухоро ёки Самарқандга хос манзара бўлса-да, бу аслида илк ўрта асрларда Европани Марказий Осиё билан боғлаб турган улкан халқаро савдо тармоқларининг бир кўриниши эди.

Викинглар даври (IX–XI асрлар)даёқ ҳозирги Швеция худудидан одамлар Евроосиёнинг дарё тизимлари бўйлаб Шарққа ҳаракатланиб, Буюк ипак йўлининг йирик марказларига, жумладан, Самарқанд ва Бухорога интилган. Швеция худудидан сомонийлар сулоласи

даврида ишлаб чиқарилган юзлаб тангаларнинг топиллиши мамлакатимизнинг Ўзбекистон билан узоқ тарихий алоқаларига гувоҳлик бериб туривчи далилдир. Замонавий илмий тадқиқотларга кўра, Бухоро ва Самарқанддан келтирилган қумуш тангалар нафақат савдо муносабатларини ривожлантириш, балки уша даврдаёқ Скандинавияда қумуш ва бошқа металлари қайта ишлаш технологиялари ривожига ҳам ҳисса қўшган.

Давоми 2-бетда

“Яшил” тараққиёт йўли

ОНА ТАБИАТНИ АСРАШ — ИНСОНИЙ БУРЧ ВА АВЛОДЛАР ОЛДИДАГИ МАСЪУЛИЯТ

Бугун Ўзбекистон тараққиётнинг янги ва юксак босқичида ижтимоий-иқтисодий ислохотлар билан бир қаторда экологик барқарорлик борасида ҳам дунё ҳамжамиятига ўрнак бўлгулик хайрли ишларни бажармоқда.

Давлатимиз раҳбари бошчилигида атроф-муҳит муҳофазаси масаласи, глобал миқёсда қўтилаётган экологик хавф-хатарларга қарши туриш, уларнинг олдини олишга қаратилган умумийлик ҳаракат давлат сиёсатининг муҳим қисмига айланди. Зотан, халқнинг эртанги кунини, келажагини ушбу қайгурадиган мамлакатлар экологик масалаларини тараққиётнинг энг муҳим йўналишлари қаторига қўймоқда.

Президентимиз илгари сурган ва том маънода умумийлик ҳаракатга айланган эгзу ташаббуслар замирида нафақат бугуннинг фаровонлиги, балки келажақ авлодларнинг мусоффо ҳаводан нафас олиши, соғлом табиий муҳитда камол топишидек улғувор мақсадлар мумкин. Атроф-муҳитни яшилликка буркашга қаратилган “Яшил макон” умумийлик ҳаракати, сал аввал қабул қилинган “Тоза ҳаво” умумийлик лойиҳаси — булар эртанги ҳаётимиз, мамлакат

ва халқимиз тақдирини, соғлом келажагимизга дахлдор стратегик йўлнинг ажралмас қисмига айланди. Давлатимиз раҳбари 1 апрель кунини “Яшил макон” умумийлик лойиҳаси доирасида кўчак экиш тадбирида иштирок этиб, Миллий дендрология боғини барпо этишга старт берди.

Давоми 3-бетда

Бьёрн СЕДЕР, Швеция парламенти (Риксдаг) аъзоси, Риксдагнинг "Швеция — Марказий Осиё" дўстлик гуруҳи раҳбари, Швециянинг ЕХХТ Парламент ассамблеясидаги делегацияси раҳбари

Бошланиши 1-бегда

Тарих давомида халқларимиз ўртасидаги алоқалар турли шакллarda намоён бўлиб келган. XVIII асрдаги Полтава жангидан кейин шведлар шарқий худудлар билан янги аҳоли аҳоли алоқа ўрната бошладилар. XX аср бошларида Свен Хедин каби тадқиқотчи ва географлар Европада Марказий Осиё ҳақидаги билимларни янада бойитишга ҳизмат қилган. Ушбу тарихий нигоҳ бизга муҳим бир ҳақиқатни ёшлатади: мамлакатларимиз ва минтақаларимиз ўртасидаги муносабатлар кеча пайдо бўлмаган, улар чуқур илдизларга таянади.

Бугун Ўзбекистон ва Швеция мана шу минг йиллик алоқаларни янги бошқича олиб чиқмоқда.

Сўнгги йилларда Ўзбекистон халқаро эътибор ва эътирофга сазовор бўлган муҳим ислохотларни амалга оширди. Президент Шавкат Мирзиёев раҳбарлигида Ўзбекистон иқтисодийни модернизация қилиш, бизнес ва инвестиция муҳитини яхшилаш, ижтимоий соҳани ислоҳ этиш ҳамда давлат институтиларини такомиллаштириш йўлида изчил қадамларни давом эттирмоқда.

Швецияда ҳам бу тараққиёт ўз эътирофини топтоқда. Буни, хусусан, швед компанияларининг Ўзбекистонга қизиқиши ортиб, ўзаро делегациялар алмашинуви кенгайиб бораётганидан кўриш мумкин. Таълим, миграция ва реинтеграция соҳаларида грант дастурлари орқали янги лойиҳалар амалга оширилмоқда. Давлатларимиз миграция соҳасида кенг қамровли ҳамкорлик тўғрисидаги битими имзолашга жуда яқин турибди. Ушбу

ҳужжатнинг аҳамияти шундаки, Ўзбекистон Швеция билан бундай турдаги келишуви имзолаётгани илк шерик давлат бўлади.

Ўзбекистондаги кенг ижобий ўзгаришлар Марказий Осиёдаги жараёнларга ҳам бевосита таъсир кўрсатмоқда. Минтақа бугун цивилизациялар ўртасидаги муҳим кўприк сифатида қайта намоён бўлмоқда. Юз йиллар давомида глобал алмашинув маркази бўлган Марказий Осиё XXI асрда савдо, энергетика, транспорт ва ҳамкорликнинг муҳим марказига айланиб бормоқда.

Узининг стратегик жойлашуви, ислохотларга йўналтирилган тараққиёт стратегияси ва кучли интилиши билан Ўзбекистоннинг мазкур жараёнлар тизимидаги аҳамияти, айниқса, муҳим. Минтақа қоқ марказида жойлашган мамлакат Марказий Осиёнинг барқарор ва конструктив иштирокчиси, минтақавий ва халқаро ҳамкорлик ҳамда барқарор тараққиётни изчил илгари сураётган актор сифатида ўзини тобора ишончли намоён этмоқда.

Европа, жумладан, Швеция учун бу теран ва ўзаро манфаатли муносабатларни ривожлантириш учун муҳим имкониятдир. Янада чуқур ва амалий ҳамкорлик, хусусан, савдо, инвестиция, инновация ва барқарор ривож-

ланиш соҳаларида янги имкониятларни яратишимиз мумкин. Бундай ҳамкорлик икки томон учун ҳам амалда ўзаро манфаатли бўлиши табиий: унинг бир тарафида аниқ тараққиёт стратегиясига эга ва бардавом иқтисодий ўсишдаги, катта инсон капитали ва бой табиий ресурсларга эга Ўзбекистон бўлса, иккинчи тарафда юқори технологияли компаниялар ва илгор билимларга эга Швеция турибди.

Ишончим комилки, глобал миқёсда эътироф этилган швед компаниялари Ўзбекистондаги саноатни модернизация қилиш ва барқарор ривожланишга сезиларли ҳисса қўша олишга қодир. Хусусан, ушбу масалалар шу йил 13 март куни Швеция Ташқи ишлар вазирлигида икки мамлакатнинг қончиликлари соҳаси корхоналари ўртасида ўтказилган бизнес семинарида қизгин муҳокама қилинди.

“ ЮЗ ЙИЛЛАР ДАВОМИДА ГЛОБАЛ АЛМАШИНУВ МАРКАЗИ БЎЛГАН МАРКАЗИЙ ОСИЁ XXI АСРДА САВДО, ЭНЕРГЕТИКА, ТРАНСПОРТ ВА ҲАМКОРЛИКНИНГ МУҲИМ МАРКАЗИГА АЙЛАНИБ БОРМОҚДА.

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

ЎЗБЕКИСТОН НАФАҚАТ ҚАДИМИЙ ЎТМИШГА ЭГА ЮРТ, БАЛКИ ИШОНЧ БИЛАН КЕЛАЖАК САРИ ИНТИЛАЁТГАН ДАВЛАТДИР

Бироқ бизнинг муносабатларимиз фақат иқтисодийга асосланмайди. Ҳамкорликнинг инсонлар ўртасидаги алоқалар орқали янада мустақкам бўлиши мумкин. Бу борада биз ҳали тўлиқ ўрганиб улгурмаган ва ўз муддатини кутиб турган катта салоҳият мавжуд. Бунинг сабаби шунки, яқин даврга қадам бир-биримиз ҳақида жуда ҳам маълумотга эга бўлганимиз ва базан ҳақиқатдан анча йироқ тасаввур ва стереотиплар билан яшаб келганимиз.

2024 йили Ўзбекистонга илк бор таърифим давомида юқори даражадаги мулоқотни амалга оширишга ва самимият гувоҳи бўлдим. Бу менда чуқур ва унутилмас таассурот қолдирди. Ушбу мамлакатнинг бой тарихи, Буюк Ипак йўлининг мухташам шаҳарларидан тортиб, ранг-баранг аъналарига ҳам — булар-

нинг барчаси кучли миллий ўзлик ва ифтихор маданияти инъикоси эканини англадим.

Сафарим давомида мен яна бир муҳим ҳақиқатни англаб етдим: Ўзбекистон нафақат қадимий ўтмишга эга юрт, балки ишонч билан келажақ сари интилаётган давлатдир.

Сўнгги йилларда Швеция ва Ўзбекистон, шунингдек, минтақаларимиз ўртасида парламентларо ҳамкорликни мустақкамлаш йўлида фаол ишлаш шарафига муяссар бўлдим. Шу билан бирга, Тошкентда Швеция элчихонаси очилса, аминманки, бу нафақат Швециянинг дипломатик ва сиёсий, балки ушбу стратегик минтақадаги иқтисодий манфаатларига ҳам хизмат қилади.

ЕХХТ Парламент ассамблеяси доирасида биз Шимол-Балтика минтақаси ва Марказий Осиё мамлакатлари ўртасидаги мулоқотни анча фаоллаштиришга муваффақ бўлдик. Мунтазам учрашувлар ва қўшма ташаббуслар орқали тажриба алмашиш ҳамда чуқур ҳамкорлик учун платформалар ишлаб чиқдик. Бу эса бир-биримизни янада яхши англаш ва тушунишга ёрдам бериб келмоқда.

Швеция парламентидаги Марказий Осиё бўйича дўстлик гуруҳи раҳбари сифатида Риксдагга бизнес-семинарлар ҳам ўтказиб келаман. Ушбу ташаббуслар швед компанияларининг Ўзбекистон ва бутун минтақа бозорига кириб келиши учун инвестициявий ва технология ҳамкорлигининг янги форматини кашф қилиш учун қўшимча имкониятлар яратмоқда.

Ҳамкорлигимиз кун тартибининг Ўзбекистоннинг бой ва жозибдор сайёҳлик салоҳиятини Швецияда кенг тарғиб қилиш орқали янада мустақкамлашга келиши олди. Яқин орада биз ушбу мавзуга бағишланган йирик тадбир ўтказишни режалаштирдик.

Биз бундан бой бермаслигимиз зарур.

ҚАЛБИМИЗДА ҒУРУР ВА ИФТИХОР, ЭРКИНЛИК, ҲУРЛИК НАШИДАСИ

Мустақиллик — ўзликни англатадиган, давлат суверенитети, мамлакат тараққиётини таъминлайдиган энг муҳим кадрият Тарих бугун ва келажақни боғловчи буюк кўприқдир. Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигига эришилган кун эса халқимиз ҳаётида ҳам, давлатчилигимиз тарихида ҳам муҳим ўрин тутувчи шонли сана. Бу йил истиқлолга эришганимизга 35 йил бўлади. Мустақиллик шунчаки байрам эмас, у ўзликни англатадиган, давлат суверенитетини эътироф этадиган ва мамлакат тараққиётини таъминлайдиган энг муҳим кадриятларимиздан.

Кимёхон КАМОЛОВА, фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори

Инсоният самони забт этётган, фан-техника соҳасида мислсиз ютуқларни қўлга киритаётган бир шароитда ҳам мамлакатларнинг мултлақ ҳуқуқи — суверенитети, мустақиллиги миллионлаб инсонлар учун орзулигича қолмоқда. Бугунги таҳликали даврда тинчлик, мустақилликнинг қадр қачонгидан ҳам муҳим. Шундай экан, бу бебаҳо неъматни асраш, кейинги авлодларга етказиш — муқаддас бурчимиз.

Шу маънода, Мустақиллик байрами халқ ва миллат учун нафақат ҳуқуқ эътирофи, балки энг азиз айёмдир. Мана, 35 йилдирки, биз бу байрамни кўп миллатли халқимиз билан бир тану бир жон бўлиб тантана қиламиз. Йиллар ўтгани сайин бундан 35 йил олдин халқимиз қабул қилган қарорнинг тўғри эканига ишончимиз мустақкамлашиб бормоқда.

Истиқлолимизнинг шонли 35 йиллиги тамомла ўзгача шароитда ва янги руҳ билан қаршиланаётгани бежиз эмас. Бойси, сўнгги 7-8 йилда халқимиз сиёсий мустақиллигини иқтисодий мустақиллик билан янада кучайтирди. Юртимиз эшиклари дунёга кенг очилди. Кўшнларимиз билан дўстлик, биродарлик ришталари мустақкамланди.

Давлатимиз раҳбарининг жорий йил 1 апрелдаги “Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг 35 йиллигини кенг нишонлашга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида”ги қарори мазкур кутлуғ санага муносиб тайёргарлик кўриш ва ўтказиш бўйича кенг қамровли чора-тадбирларни қамраб олади.

Ўтган даврда Ўзбекистон халқи улкан ютуқларга эришиб келяпти. Бунинг асосий сабаби халқимизнинг ҳамжиҳат, яқдил бўлиб олган интилаётгани, бунёдкорлик руҳи билан яшаётганидир.

тараққиёт йўлимиз инсон қадр-қимматини юксалтириш, кўп миллатли жамиятимизда дўстлик ва ҳамжиҳатлик муҳитини мустақкамлаш, миллий ифтихор-оқат ва аъналарни асраб-авайлаш, юртимизда тинчлик ва барқарорликни таъминлаш ҳамда Ватанимизнинг халқро обрў-эътиборини оширишда мустақкам таъин бўлиб келмоқда.

Қарорда маҳалла институти ва фуқаролик жамияти ривож, ёшлар, хотин-қизлар ва ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларни қўллаб-қувватлаш, миллатлараро тотувлик ва бағрикенглик муҳитини кучайтириш борасидаги ислохотларни кенг тарғиб қилиш ҳам белгиланган. Зеро, ушбу йўналишлар давлат сиёсатида инсон омилли устувор эканини кўрсатади.

“ Ҳужжат асосида “Мустақиллик тўйи” фестивали, ҳужжатли фильмлар, ижтимоий лойиҳалар орқали аҳоли орасида истиқлол ғоисини янада мустақкамлаш мақсад қилинган. Айниқса, янги Ўзбекистон бунёдкорлари қиёфасини ўзида акс эттирган “Ватан фидойилари” рамзий монументини яратиш ташаббуси катта аҳамиятга эга.

У нафақат ўтмиш қаҳрамонларини, балки бугунги бунёдкор инсон қиёфасини ифода этиши билан ҳам аҳамиятли. Шунингдек, шу ойдан бошлаб “35 йиллик истиқлол йилнома-си” рункида мустақиллигимизнинг тарихий босқичлари, эришилган ютуқлар ва бунёдкорлик ишлари ёритилган туркум ҳужжатли фильмлар, кўрсатувлар тайёрлаш ва телеканалларда намойиш этиш кўзда тутилган.

Халқимизда байрамни ютуқлар билан қарши олишдек яхши аъна бор. Айниқса, байрам кунларида йирик нишоларини очилиши, янги корхоналарнинг ишга тушурилиши, ижтимоий объектларнинг фойдаланишга топширилиши аҳоли учун байрам шукрунини икки қарра оширади. Бу йилги тантаналарда аҳоли нафақат пойтахтда, балки мамлакатимизнинг барча худудидан бу каби юзлаб воқеалар гувоҳ бўлади.

Ўтаётган ҳар бир кун бизни мустақиллигимизни 35 йиллик тантаналарига яқинлаштирмоқда. Қалбимизда ғурур ва ифтихор, эркинлик, ҳурлик нашидасини туймоқдамиз. Қолаверса, қўлимизда яна бир ҳис — мустақилликнинг кўп қорамчидек асраб-авайлаш ва уни мустақкамлаш учун ҳисса қўшмоқ нияти устувор.

Таҳлил ва таққос

Қашқадарё вилоятида саноат сектори изчил ислохотлар, йирик инвестиция дастурлари асосида барқарор ўсиб бормоқда. Ҳар бир йўналишда янги лойиҳалар амалга оширилиб, иш ўринлари яратилляпти.

ИМКОНИЯТ, ИНВЕСТИЦИЯ ВА НАТИЖА

Қашқадарё саноатида саноат сектори изчил ислохотлар, йирик инвестиция дастурлари асосида барқарор ўсиб бормоқда. Ҳар бир йўналишда янги лойиҳалар амалга оширилиб, иш ўринлари яратилляпти.

Кашқадарё саноатида саноат сектори изчил ислохотлар, йирик инвестиция дастурлари асосида барқарор ўсиб бормоқда. Ҳар бир йўналишда янги лойиҳалар амалга оширилиб, иш ўринлари яратилляпти.

Жумладан, Ғузор туманида озиқ-овқат саноати ривожланипти. Шу орқали аҳолини сиёсий маҳсулот билан таъминлаш ҳамжи ошиб, экспорт салоҳияти юксалмоқда. Яқинда худудда янги лойиҳа оғаст олиб, экспортёр корхона яна биттага кўпайди. Худудий инвестиция дастури доирасида “Ғузор дон маҳсулотлари” МЧЖ томонидан қиймати 75 миллиард сўмлик учун ишлаб чиқариш корхонаси очилди. Корхона йилига 120 минг тонна олий навли учун тайёрлаш қувватига эга. У Туркиянинг “Wensmak” компанияси илгор технологиялари билан жиҳозланиб, ишлаб чиқариш жараёни тўлиқ автоматлаштирилди. Бу маҳсулот сифати ва рақобатбардошлигини таъминлашга хизмат қилмоқда. Корхонада 70 киши доимий иш билан таъминланди.

Ҳозир корхона маъсуллари Афғонистонга 4,5 миллион долларлик учун экспорт қилиш учун шартнома имзолаган. Экспорт илчил давом этмоқда. Лойиҳа худудда саноат салоҳиятини ошириб, бозорларда маҳаллий маҳсулот улдушини кўпайтиряпти.

2025 йил якунларига кўра, вилоятда 47,8 триллион сўмлик саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилган. Бу ўтган йилдаги кўрсаткичдан 7,2 фоиз кўп.

Авалл Қашқадарёда нефть-газ ва кимё саноати устулликка эга эди. Ҳозир тармоқлар сони кенгайиб бормоқда. Жумладан, тўқимачилик, озиқ-овқат, кийим-кечак, электротехника, қурилиш материаллари ва нometалл минерал маҳсулотлар ишлаб чиқариш тармоқлари жадал ривожланимоқда. Бу тармоқлар улдуши саноат маҳсулотлари умумий ҳажмининг 53 фоиздан ортигини ташкил этмоқда.

Ўтган бир йилда саноат маҳсулотларининг асосий қисми ишлаб чиқариш (қайта ишловчи) корхоналари ҳиссасига тўғри келди. Уларда жами 39 минг 236,4 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Бу маҳаллий саноат маҳсулотлари умумий ҳажмининг 82,1 фоизига тенгдир.

Шунингдек, ўтган йил давомида электр, газ, бул билан таъминлаш ва ҳавони тозалаш йўналишида 6188,8 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Тоғ-кон саноати ва очик конларни ишлаш бўйича 2107,9 миллиард, сув билан таъминлаш, канализация тизими ва чиқиндиларни утилизация қилиш йўналишида 187,1 миллиард сўмлик тайёр маҳсулотлар олинди. Мазкур рақамлар вилоятда янги ишлаб чиқариш қувватлари ишла-

тишурилиб, инвестиция сиёсати самара бераётганидан далолатдир.

Айни пайтда Қашқадарёда қарийб уч мингта саноат корхонаси фаолият юритмоқда. Шундан 131 таси хоржий ва қўшма корхона. Улар нефть-газ, кимё, қурилиш, тўқимачилик, озиқ-овқат, электротехника ва мебель саноати йўналишларида маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Сўнгги йилларда, айниқса, тўқимачилик ва тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш соҳасида юқори ўсишга эришилляпти. Масалан, 2025 йилда вилоятдаги тўқимачилик тармоғида 10,6 триллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Қарши, Косон, Муборак, Қасби, Шаҳрисабз ва Яқкабоб туманларида фаолият юритаётган йирик тўқимачилик корхоналари мазкур кўрсаткичга салмоқли улдуш қўшди.

Вилоят саноатида йирик стратегик корхоналар ҳам муҳим ўрин тутуди. Газин чуқур қайта ишлаш ва юқори қўшилган қийматли маҳсулотлар ишлаб чиқариш йўналишида фаолият юритаётган корхоналар ички ва ташқи бозорда бирдек фойдала келтирмоқда. Хусусан, Дехқонobod туманидаги калий ўғит ишлаб чиқариш мажмуаси қишлоқ хўжалигини зарур минерал ўғитлар билан таъминламоқда.

Бугун вилоятда инвестиция масаласида ҳам ижобий натижалар кайд этилмоқда. Мутахассислар маълумотига кўра, 2025 йилда вилоятга 2 миллиард доллардан ортиқ инвестиция жалб қилинган. Кириб келган сармоя воситасида катта ишлар бажарилди. Янги корхоналар ташкил этилиб, мавжуд ишлаб чиқариш объектлари модернизация қилинди ва минглаб янги иш ўринлари очилди.

Муҳими, саноат тармоқларини диверсификациялаш натижасида ҳамашё экспортга боғлиқлик босқичма-босқич камаймоқда. Ҳозир қайта ишлаш ва юқори қўшилган қийматга эга маҳсулотлар саноат ишлаб чиқаришининг 50 фоиздан ортигини ташкил этмоқда. Бундай ислохотлар эса вилоятнинг саноат салоҳиятини янада юксалтиришга мустақкам замин яратмоқда.

"Яшил" тараққиёт йўли

ОНА ТАБИАТНИ АСРАШ – ИНСОНИЙ БУРЧ ВА АВЛОДЛАР ОЛДИДАГИ МАСЪУЛИЯТ

Абдушуккур ХАМЗАЕВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси фракцияси раҳбари

Бошланиши 1-бетда

Ўтган йили ҳам Президентимиз Тошкент шаҳрининг "Яшил белбоғ"и учун кўчат экканди. Бугун биз бунинг нечоғлиқ аҳамиятини етарлича англаб етолмаётганимиз, эҳтимол, ammo ҳозирги экологик вазиятга тевароқ назар ташласак, "табиатнинг овози" га қўлоқ туссак, ваҳимага тушиб қўлишимиз ҳеч гап эмас. Мамлакатимиз етакчиси эса "яшил" ҳаётга ўтиш қанчалик муҳимлигини доим таъкидлаб келади. Она табият мувозанатини тиклаш, юртининг эртанги кунига бефарқ бўлмаслик борасида шахсан ўзи халқимизга намуна кўрсатмоқда.

Бу гапни хайри ташаббус аввалгиларидан яна бир муҳим жиҳати билан алоҳида ажралиб турди. Ўзини юртимиздаги вазирилик ва идоралар раҳбарлари, зиёлилар, нурунийлар ва ёшлар вакилларида ташқари хорижий давлатларнинг мамлакатимиздаги дипломатик корпуси вакиллари иштирок этди. Бу — Ўзбекистон ҳамжаҳатлик, ўзаро ишонч ва тинчликни қадрлаш, барқарор тараққиёт йўлидан қатъий бораётганининг ёрқин ифодаси. БМТнинг Урмонлар бўйича форуми раиси Исмомил Белегининг бу сайҳаракат Ўзбекистон Президенти бошчилигида дунё давлатларини бирлаштиришга ундовчи сиёсий ташаббус эканини таъкидлагани барчамизни бирдек гурурлантирди.

Айни пайтда нафақат Марказий Осиё мамлакатлари, балки бутун жаҳон ҳамжамятини иқлим ўзгариши туфайли юзага келаётган муаммо ва таҳдидларга ечим топишга уринмоқда. Бу муаммолар қаторига атмосферада иссиқхона газларининг кўпайиши, ернинг устки қобиги ҳароратининг ортиши, сув ресурслари тақчиллиги, табиий офатларнинг тез-тез такрорланиши, чўлланиш жараёнининг жадаллашиши ва бошқаларни киритиш мумкин. Мутахассислар иқлим ўзгариши табиий офатларнинг янги турлари пайдо бўлишига шартли яратиши билан бир қаторда мавжуд табиий офатларнинг зарар етказиши кўламини бир неча баробар ошириши, ҳатто бошқариб бўлмайдиган даражага етказиши мумкинлигини таъкидламоқда.

Халқаро ташкилотлар ва илмий доиралар иқлим ўзгариши дунёнинг қатор ҳудудларида турли даражадаги ижтимоий-иқтисодий муаммоларни юзага келтиришини таҳмин қилган.

қилган. Хусусан, Жаҳон банки маълумоти-га кўра, иқлим ўзгариши кучли ички миграцияга сабаб бўлади, жумладан, 2050 йилгача дунёнинг олтига минтақасида яшаётган 216 миллион одам яшаётган маконидан бошқа ҳудудларга кўчиб кетади. Бу минтақалар орасида Марказий Осиё ёрқин ушбу муаммонининг минтақавий давлатлари учун қанчалик долзарб эканини исботлайди.

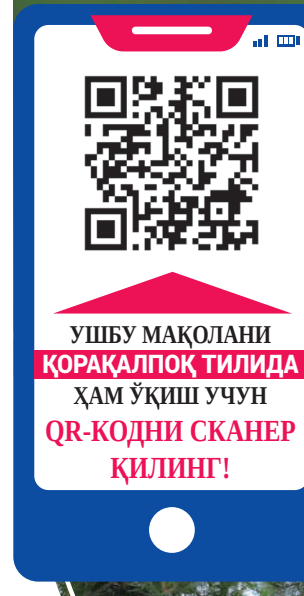
Маълумотларга кўра, сўнгги 50-60 йилда иқлим шароити ўзгариши натижасида Марказий Осиёда музликлар юзаси 30 фоиз қисқарди. Бу жиҳат дарёлар ва уларнинг экотизими-га бевосита таъсир кўрсатди. Охириги бир неча ўн йилликда ўртача йиллик ҳарорат 1,5 даража кўтарилди ва аср охирига бориб 2 даражадан 5,7 даражагача ошиши тахмин қилинмоқда.

Бундай экологик бўҳронлар, албатта, мамлакатимизни ҳам четлаб ўтмайди. Юртимизда аллақачон бошланган экологик хавф-хатарларни бартаараф қилиш, чўлланишни камайтириш, сув танқислигининг олдини олиш, ҳаво тазалигини таъминлаш, шовқин билан ифлосланиш ва чанг-тўзонни камайтириш, инсонларнинг асаб тизимини барқарорлаштириш учун ҳам бугун дароҳат экишга катта эътибор қаратишимиз, борларини эса асрашимиз даркор.

Иқлим ўзгариши оқибатлари Ўзбекистон аҳолиси фаровонлигига турлича таъсир кўрсатади. 2030 йилга бориб мамлакат бўйлаб шахар ва қишлоқларда камида 8 миллион киши иқлим ўзгариши хавфи жуда юқори бўлган ҳудудларда истиқомат қилиши кутилмоқда. ССДР ҳисоб-китобига кўра, агар иқлим ўзгаришига мослашиш чоралари кўрилмаса, 2050 йилга бориб миллий иқтисодиёт ҳамма иқлим ўзгаришидан зарар кўрмаган ҳолатдаги кўрсаткичдан 10 фоиз паст бўлиши эҳтимоли юқори. Бу аҳоли бандлиги ва даромадининг сезиларли қисқаришига олиб келади.

Биз яшаётган ҳудуд шароитидан келиб чиқсак, иқлим ўзгаришининг жиддий оқибатларидан бизни ҳимояловчи ягона намба бу — дароҳлар. Мана шунинг ўзи сўнгги беш йилдан буён давлатимиз раҳбари ташаббуси билан "Яшил макон" умуммиллий лойиҳаси амалга оширилиб, ҳар йили 200 миллион туп кўчат экилаётгани нечоғлиқ аҳамиятли эканини таъкидлайди.

Кейинги бир ойда Президентимиз экология ва атроф-муҳит муҳофазасига қаратилган ўнга яқин янги ҳужжатини имзолади. Айрим қонун ҳужжатларига атроф-муҳит, ҳайвонот ва ўсимлик дунёсининг муҳофазасини кучайтириш, табиий ресурслардан оқилона фойдаланишни таъминлашга қаратилган қўшимча ва ўзгаришлар киритишга оид қонун, "Тоза ҳаво" умуммиллий лойиҳасини амалга ошириш бўйича ҳамда "Яшил макон" умуммиллий лойиҳаси самардорлигини янада ошириш тўғрисидаги фармонлар, "Экомаданият" умуммиллий лойиҳаси доирасида экологик таълим, илм-фан ва тарғиботи жадаллаштиришга оид комплекс чора-тадбирларга доир ҳужжатларда мамлакатимизда экологик вазиятни яхшилашнинг аниқ механизмлари белгилаб берилди. Бу эса халқимизнинг муносиб ҳаёт кечириши, экологик ҳуқуқларини таъминлашга қаратилган навбатдаги жиддий қадамдир.

Тараққиёт кўрсаткичлари шиддат билан ўзгараётган бир даврда аҳоли жон бошига нечта дароҳат тўғри келишига оид маълумотлар бугун энг асосий мезонлар қаторига чиқмоқда. Зотан, бугун ривожланган давлатларда ҳар бир кишига ўртача 15-18 туп дароҳат тўғри келади.

Олимларимизнинг ҳисоб-китобига кўра, ўрта ёшли инсоннинг бир йилда 700-740 килограмм кислородга эҳтиёжи бор. Бизнинг тупроқ иқлим шароитимизда 10-12 метрли япроқ баргли дароҳат бир йилда ўртача 100 килограмм атрофда кислород ишлаб чиқаради. Демак, аҳоли пунктларида ҳар бир инсон учун 10 метрдан кам бўлмаган камида 7-8 туп дароҳат бўлиши керак. Яна ҳам аниқроқ айтсак, 37 миллион киши учун 260-300 миллион туп, Тошкент шаҳри аҳолиси учун эса шаҳарда 20-28 миллион туп 10 метрдан зиёд баргли дароҳат зарур.

Нафақат Тошкент, балки юртимиздаги бошқа йirik шаҳарларда ҳам хаво сифатини яхшилаш масаласи тобора жиддий тус олаётгани асосий сабаб дароҳлар сонининг камлиги, шаҳар атрофида яшил ҳудудларнинг етарли эмаслигидир.

Пойтахтимиз биқиринида барпо этилаётган Миллий дендрология боғи эса шаҳарга кириб келаётган тоза ҳавони таъминловчи асосий намбага айланади. Айни вақтда 65 гектар майдонда 50 минг туп дароҳат, 100 минг туп турли бутта кўчатини экиш ишлари бошланган. Келгусида боғ ҳудудини кенгайтириш кўзда тутилган. Натижада бу ноёб экологик мусоффо ҳудуднинг умумий майдони 108 гектаргача етказилади. Боғда ўртача 80-120

туп дароҳат ва буталар коллекцияси жойлаштирилади. Қисқаси, яқин йилларда Миллий дендрология боғининг ҳар бир гектари йилга ўртача 28 тонна чангни, PM10, PM2.5 зарраларини ютувчи улкан табиий филтрге айланади.

Энг муҳими, Сурхондарёда 10 минг гектарда "Яшил макон", Сирдарёда 84 километрлик "яшил девор" барпо этиш ишлари ҳам бошланди. Қорақалпоғистонда 1 миллион гектар, Навоий ва Бухорода 300 минг гектардан, Хоразмда 85 минг гектар чўл ҳудудида янги ўрмонлар яратилади.

Миллий дендрология боғини барпо этишга старт берилган куннинг ўзида ҳудудларда 21 мингга яқин юртдошимиз 164 гектар майдонда 88 минг туп кўчат ўтказди. Мана шунинг ўзи она табият ҳимояси, халқимизнинг эртанги соғлом ҳаёти учун дахлдорлик ҳисси бугун ҳар бир юртдошимиз қалб амрига айланганнинг ифодаси эмасми? Осмонимизда яқин йилларда чинакам мусоффо ва соғлом муҳит қарор топишига ишонч бу.

Илгари ҳам ҳар мавсумда дароҳат экиш кампаниялари авж олар, қозғоларда миллион-миллион туп кўчат экилгани ҳақида ҳисоботлар тўлдириларди. Уларнинг кейинги тақдирини, парвариши учун кимдир масъул бўлиши кераклиги ҳақида, афсуски, ҳеч ким бош қотирмасди. Каерга қандай дароҳат экиш кераклиги, келгусида бу дароҳат ерда тутиб кетиши ҳақида-ку мутахассис тугул, ҳатто тажрибали бирор боғбоннинг фикрини эшитиб кўриш бировнинг ҳаёлига келмас эди. Оқибатда қанча-қанча кўчат қуриб, увол бўл-

ди, ноўрин танланган дароҳат турлари айрим инсонлар учун касаллик кўзгатувици манбага ҳам айланади.

Бугун вазият бутунлай бошқача. Экилаётган ҳар бир кўчат парвариши учун масъул бириктирилган, яъни битта дароҳат вояга етунига қадар гамхўрлик қилувчи эгаси бор. Бундан ташқари, ҳар бир кўчатнинг тақдирини ва парваришини жамоатчилик назоратида. Биргина биз — депутатлар фаолиятини олайлик. Ҳар ой якунида ҳудудларга, сайловчилар ҳузурига борганда, албатта, ўша ҳудудда экилган кўчатлар парваришини кўздан кечириш одат тусига айланади. Парламент томонидан эса ҳар бир чорак якунида масъул ташкилотлар раҳбарлари, мутахассисларнинг айнан "Яшил макон" доирасида экилган кўчатлар парваришига оид ахбороти тинглаб боришмоқда. Кўчатлар парваришида эътиборсизликка йўл қўйган масъуллар эса тегишли органлар томонидан қонунан жазоланмоқда.

Кўчатларни танлаш, қайси ҳудудда қандай дароҳатларни ўстириш келгуси ўн йилликда нимаалар бериши илмий асосда белгиланаётган эса алоҳида эътиборга молик. Давлатимиз раҳбарининг айнан кўчатларни танлашда ҳам илмий асосларга таянишни талаб қилаётгани, керак бўлса, асларгача давом этиши мумкин бўлган хатонинг олдини олишидир. Шунинг учун ҳам Президентимиз ҳудудга мосура этилаётган "in vitro" лабораторияси, Доривор ўсимликлар ҳамда Уруғчилик ва селекция марказлари шу йилнинг ўзида ишга туширилиши катта аҳамиятга эга.

Энди яшил боғлар яратишда аҳоли ва депутатлар иштироки янада кенгайди. Очгини, бу биз, депутатлар учун, Ўзбекистон Экологик партияси учун жуда катта масъулият ва ишонч ифодасидир. Илгари "Менинг боғим" дастури доирасида ҳар бир лойиҳачи бюджетдан 250 миллион сўмгача маблағ берилган бўлса, энди бу миқдор 400 миллион сўмдан оширилади.

Жорий мавсумдан Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ҳар бир депутатига ўз округида яшил ҳудуд, яшил боғ яратиши учун 412 миллион сўмдан маблағ беради. Мана шундай кескин имкониятлар даврида биздан талаб этиладигани фақат бир жиҳат: бир туп бўлса ҳам кўчат экиш, экилган дароҳат учун қайғуриш, ҳар қарич яшил ҳудудни кўз қорачиқдек асради.

Президентимиз таъкидлаганидек, халқимизда "Яшилдан боғ қолади", "Бир кўчат эксанг — минг бароқ", "Фарзанд кўрсанг, тўй қилсанг, дароҳат эк" деган теран маъноли ҳикमतлар беҳиж айтилмаган. Бу сўзлар миллионимизнинг қон-қонига сингиб кетган, аслар давомиде аждолларимиз ҳаётига сайқал берган янаша фалсафаси, ота-боболаримизнинг гўзал тутумидир.

Давлатимиз раҳбари маҳалла раислари, нурунийларимиз ва ёшларимизга мурожаат қилиб, ҳар бир кўча ва хонадонга фаёз берадиган ниҳоллар экишда ташаббускор бўлишга чакирди. Бу қаҳриқ ҳар бир виждонли инсоннинг қалбига акс садо бермоғи лозим. Зеро, маҳалла оқсоқоллари ва онахонларимизнинг бу ишларга бош-қош бўлиши — ёш авлод учун энг катта тарбия мактаби. Буни қундалик ҳаётимизда, атроф-муҳитдаги ўзгаришларда аққол ҳис этиб туришимиз.

Биз бу стратегик ташаббус ва халқимиз дилидаги эзгу тақлифлардан беҳад қувондик. Хайри ишларга кўпни кўрган нурунийларимиз, шижоатли ёшларимиз ва барча меҳнат жамоаларининг камарбаста бўлаётгани ҳаммамизни руҳлантиради. Шу боис, бор куч ва имкониятимизни сафарбар этиб, ушбу илоҳотларнинг ижросини таъминлаш, экологик маданиятни юксалтиришда энг олдинги сафларда бўлишимиз шарт. Маҳаллалар ва хонадонларда яшиллик дунёсини кенгайтириш, она табиятни кўз қорачиқдек асраш йўлида депутатлик ва жамоатчилик назоратини кучайтирамиз.

Эту ният ва катта мақсадлар билан она заминга қадалган ҳар бир ниҳол — ҳаёт давомийлиги, тоза нафас ва соғлом келажак демак.

УЛУҒВОР МАҚСАДЛАР ВА ЭЗГУ ИШЛАР МАНЗИЛИ

Орамиздаги одамлар

Сурхондарё вилояти Ангор туманидаги "Тўлқин" маҳалла фуқаролар йиғини раиси Эркин Раҳмонов фидойи юртдошларимиздан. Унинг меҳнати, изланишлари давлатимиз томонидан юксак баҳоланди. Маҳалла тизими ходимлари кўни арафасида "Дўстлик" ордени билан тақдирланди.

— Бугун маҳалла тизимида ишлаш шарафли вазифага айланади. Аввал маҳалла раиси дейилса, фақат маълумотнома бериш билан шугулланадиган киши кўз олдимизга келарди. Маҳалла раиси ташаббус кўрсатиб, ҳудуд ҳаётини ўзгариштириш ҳаёлимизга ҳам келмасди. Ҳозир маҳаллада катта имконият бор. У чинакам ўзини ўзи бошқариш институтига айланиб бораётган. Айниқса, сўнгги йилларда маҳалла тизимидаги илоҳотлар аҳоли турмуши даражасига бевосита таъсир кўрсатяпти. Буни Тўлқин маҳалласидаги аҳоли ҳаёти мисолида ҳам кўриш мумкин, — дейди "Дўстлик" ордени соҳиби Эркин Раҳмонов. — Айниқса, жорий йилда маҳалла институти янги бошқичага олиб чиқилмоқда. Йил номидан келиб чиқиб, белгиланган вазифалар сабаб яхши натижаларга эриша бошладик.

Маҳалла раисининг сўзларини шу манрада яшайдиганлар бир овоздан тасдиқлайди. Улар яратиб берилган имкониятлардан оқилона фойдаланиб, элга хизмат қилаётган маҳалла раисидан мамун.

— Маҳалла жамиятининг юраги, инсонлар дарду қувончи туташадиган маскан. Бугун унинг жамият ҳаётини ўрни ва аҳамияти тобора ортиб бормоқда, — дейди Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси аъзоси, фахрий журналист Норкуват Тўраев. — Жумладан, Тўлқин маҳалласида эҳтиёжманд оилаларнинг уй-жой шароитини яхшилаш, ишчиларини ишга қўлиш, ёшларнинг бошини бириктириш, масалан, тўғарақларга жалб этиш, аёлларни тадбиркорликка ўргатиш, маҳаллада тартибни сақлаш — "маҳалла еттичилиги"нинг зиммасида. Масъуллар бир ёқадан бош чиқариб ишлашида раиснинг ўрни катта бўляпти.

Аҳолининг айтишича, Эркин Раҳмонов маҳалла аҳли билан муттасил мулоқот қилади. Одамларни қўйиб қолган масалалар билан қизиқиб, ҳал этишда барча имкониятларини ишга солади. Айниқса, ёшларни қўллаб-қувватлаб, эҳтиёжманд оилаларга кўмак беришда ташаббускор.

— Маҳалла тизимида кўпроқ ваколат ва имкониятлар берилиши тизимда фаолият юритаётган минглаб фидойиларга янги куч ва илҳом бағишламоқда, — дейди маҳалла раиси. — Айниқса, кичик меҳнатимиз юксак баҳолангани белни маҳкам боғлаб, юрт равнақи йўлида янада шиддат билан ишлаш, ишончини оқлашга ундади.

Шу йил февралнинг сўнгги кунлари Жарқўрғон туманида яшайдиган Ингитали Абдуллаевнинг ҳаётида катта бурилиш юз берди. Президентимиз Сурхондарёга ташрифи чоғида Жарқўрғондаги "Янги Ўзбекистон" массивини бориб кўрди. Мамлакатимиз раҳбари янги массивдаги "Young Adults" ўқув маркази фаолияти билан ҳам танишди. Ушбу ташрифта Ингитали Абдуллаев фаолиятига ишонч билдириди. Ўқув маркази учун янги имкониятлар эшиги очилди. Бу тажриба янада тақомиллаштирилиб, мамлакат бўйича оммалаштирилмаган бўлди.

Давлатимиз раҳбарининг "Маҳалла тизими ходимлари кўни муносабати билан бир гуруҳ юртдошларимизни муқофотлаш тўғрисида"ги фармонида биноан Ингитали Абдуллаев "Келажак бунёдкори" медали билан тақдирланди.

Жарқўрғон туманидаги "Янги Ўзбекистон" массиви номига муносиб равишда янгиликлар, бунёдкорлик ва ингилишлар масканига айланб бормоқда. Бу ерда буй кўрсатаётган ҳар бир ташаббус, айниқса, ёшлар таълим-тарбиясига қаратилган эътибор юртимиздаги кенг қўламли илоҳотларнинг амалий ифодасидир.

Мана шу имкониятдан унумли фойда-

ланган Ингитали Абдуллаев раҳбарлигидаги "Young Adults" ўқув маркази нафақат таълим муассасаси, балки ҳудуд иқтисодига ва ёшлар бандлигини таъминлашда муҳим драйверга айланмоқда. 400 ўринли марказнинг йиллик қамрови 2000 кишини ташкил этапти. Бу мавжуд қувватдан фойдаланиш даражаси қарийб 500 фоизни ташкил этаётгани ҳамда инфратузилма са-

Йўлларда жамоат транспортига устуник бериш орқали одамларнинг манзилга тез, хавфсиз ва ишончли ҳаракатланиши чоралари кўрилмоқда. Кўчаларда алоҳида автобус йўлакларини ташкил этиш билан тезкор автобус йўналишлари (BRT) тизими жорий этилаётгани ушбу вазибаларнинг бир қисми.

Кун мавзуси

www.yuz.uz f yuz.uznews

yuz_official yuz.uz_news yuz.uz_news

ХАВФСИЗ, ҚУЛАЙ ВА ЗАМОНАВИЙ

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ МАРКАЗИЙ АВТОБУС ЙЎЛАКЛАРИ УЗАЙТИРИЛМОҚДА

Ҳозир исталган манзилга жамоат транспортида энгил автомобилдагидан кўра тезроқ етиб олиш мумкин. Чунки йўллардаги тирбандликлар машиналар ҳаракатини сезиларли секинлаштириятти, жамоат транспорти эса алоҳида йўллар орқали нисбатан тезроқ ҳаракатланади. Қолаверса, юртимизда кейинги йилларда жамоат транспорти тизими анча ривожланиб, одамларнинг ундан фойдаланиши кўрсаткичи бир неча баробар ошди. Ҳатто айрим ҳайдовчилар қисқа масофага тезроқ етиб олиш учун энгил автомобилни бирор нуқтада қолдириб, автобус ёки метрога чиқаётганига гувоҳ бўляпмиз.

Аҳамиятлиси, уларнинг ҳаммаси ҳам йўлнинг ўнг томонида бўлмади. “Яшил” йўлаклар кўчаларини ҳусусиятидан келиб чиқиб, йўлнинг марказий қисмида ҳам жойлаштирилди. Хориж тажрибасида оммалашган бу амалиётни юртимизда қўллаш бошланган. Ўтган йилнинг 7 октябрь санасида Тошкент шаҳри Шота Руставели кўчасининг марказий, яъни ўрта қисмида алоҳида автобус йўлаги фойдаланишга топширилди. Бу воқеа Ўзбекистонда ilk бор автобуслар йўлининг ўрта қисмидан ҳаракатлана бошлагани билан кўпчиликланиб, ёқиди қолди. Ҳозирги кунда 7 километр узунликдаги мазкур кўча бўйлаб 22 та автобус йўналиши ўтиб, одамларни манзилга тез ва хавфсиз етказиб қўйишга хизмат қилапти.

лақ шаҳарнинг асосий қисмларини марказ билан тезроқ боғлайди.

— Шота Руставели кўчасидаги лойиҳа ўзини оқлаб, амалиётда яхши натижа берди. Алоҳида автобус йўлагининг кўча марказида жойлашгани шаҳар транспорт тизимида қўлайлик яратиб, тирбандликларни камайтириш, жамоат транспортига устуник беришда самаралироқ экани, қолаверса, одамларнинг манмунияти давлатимиз раҳбари томонидан юқори баҳолалиб, қўллаб-қувватланди, — дейди Тошкент шаҳри ҳокимлиги Йўл ҳаракатини ташкил этиш маркази бўлим бошлиғи Оллоёр Норбўтаев. — Эндиликда лойиҳани кейинги босқичини амалга ошириш арафасида турибмиз. Унда иккита мўҳим жиҳат кўзда тутилган — белгиланган ҳудудларда тезорар автобуслар тармоғи (BRT)ни ишга тушириш ва пойтахтнинг энг муаммоли чорраҳаларидан бирида замонавий йўл ўтказгич қурилиши.

Автобуслар учун ўрта қисмдан ўтадиган алоҳида “яшил” йўлакнинг умумий узунлиги 24,3 километр ташкил этилади. Шундан 16,2 километр қисми Янги Сергели, Шахрисабз ва Амир Темури кўчалари бўйлаб ўтади. Аини пайтда ушбу йўлларда 49 та автобус йўналиши, 53 та бекат мавжуд бўлиб, умумий ҳисобда кунга 260 минг йўловчи ташилмоқда. Реконструкциядан кейин бу 19 фойз ошиб, 310 минг нафарга етиши кутуляпти. Йўловчиларнинг А нуқтасидан Б нуқтага етиб олиш вақти эса 15 дақиқа қисқариши ҳисоб-китоб қилинган. Ушбу йўлакка қўшимча сифатида Мирзо Улуғбек кўчаси ҳам танлаб олинган бўлиб, унинг 8,1 километр қисмида марказий автобус йўлакларини ташкил этилади.

Автобус йўлакларини қурилиши ордан йўллар четида пиёдаларга кен ва раво туннеллар, солом турмуш тарафдорлари учун махсус велосипед йўлакларини барпо этилади. Дарахтлар, ўсимликлар экилиб, ўриндиклар ўрнатилади. Шота Руставели кўчаси

бу борада ижобий намуна бўла олди. Тақдим этилган янги лойиҳада ҳам аини жиҳатлар назарда тутилган. Дастлабки маълумотларга кўра, қурилушлар давомида кўчирилмаган дарахтлар ўрнига қўшимча 8 минг гектар “яшил” майдонлар ташкил этилади.

Лойиҳанинг янги бир ўзига хослиги алоҳида автобус йўлакларини метро бекатлари билан интеграция қилинишидир. Мутасаддиларнинг айтишича, метро бекатлари атрофида махсус транспорт ўтиш боғламалари очилади. Бунда йўловчилар метродан чиқиб, узоқ юрмасдан, махсус боғламалар орқали тўғри тезкор автобус йўлакларига ўтиши мумкин ёки аксинча. Йўловчилар марказий автобус йўлакларига ўтишда ҳам янги ери ости йўлларини қуришдан, метро бекатларидан ери ости йўллари билан фойдаланади. Шу билан бирга, ҳар бир автобус бекатига ўтиш учун йўл устида пиёдалар ўтиш йўллари, светофорлар ташкил этилади. Автобусларга эса йўл ўртасида жойлашган махсус платформалар орқали чиқиб тушилади. Яъни пиёдалар хавфсизлиги ва қўлайлиги учун алоҳида тартиблар амал қилади.

Тошкентдаги “BRT” лойиҳасининг янги бир мўҳим янгиллиги Мустақиллик, Мирзо Улуғбек ва Буёқ ипак йўли кўчалари кесимида қуриладиган ноёб конструкцияга эга, замонавий, айланма ҳаракатли икки қаватли йўл ўтказгичдир. Лойиҳа Хитой компаниялари мутахассислари ҳамда маҳаллий ихтисослаштирилган ташкилотлар билан келишилган ҳолда ишлаб чиқилган бўлиб, қурилиш ишлари буржойчи ташкилот — “Tashkent Invest” АЖ компанияси томонидан бажарилиши маълум қилинди. Жараёнда транспорт оқимларини ўрганиш ва автомобиллар ҳаракатини моделлаштиришда сунъий интеллектдан фойдаланилган.

Янги йўл ўтказгич тушадиган кўчалар аини пайтда шаҳар марказидаги энг тирбанд манзиллардан бири саналади. Баъзан мазкур нуқтада ИХХХ ходимлари кунига бир неча бор ҳаракатни қўлда бошқаришга мажбур бўлади. Лойиҳа ишлаб чиқарувчилари таклиф этиётган айланма ҳаракатли икки қаватли йўл ўтказгич мавжуд вазиятни ижобий томонга ўзгартириши режа қилинган. Ҳисоб-китобларга кўра, йўл ўтказгич Ц-I массивидан Кичик ҳалқа йўлигача бўлган 8 километр масофани босиб ўтишнинг ўртача вақтини тизим пайтларда 25 фойзгача қисқартиради. Яъни лойиҳа автомобилларнинг катта оқими ҳаракатланадиган йўлларда тирбандлик муаммосини ҳал қилишга режалаштирилган. “Tashkent Invest” компанияси раҳбари Баҳром Шокировнинг сўзларига кўра, барча ўзгаришлар аҳоли ва меҳмонларга қўлайлик яратиш мақсадида амалга ошириляпти.

Йўл ўтказгич Буёқ ипак йўли метроси атрофидаги катта чорраҳа бўйлаб тушади. Ҳозир бу чорраҳадан кунига 100 мингга яқин автомобиль ўтади. Лойиҳа амалга оширилгач, бу кўрсаткич 120 мингдан ошади, соатига 19 мингдан кўпроқ автомобиль ҳаракатланади. Асосийси, автомобиль оқими ортиши баробарида тирбандлик ҳам бартараф этилади. Бойси, замонавий йўл ўтказгич ҳисобига машиналарнинг ўртача ҳаракат тизлиги соатига

21 километрдан 26 километрга кўтарилади. Жамоат транспорти ҳаракати ҳам тезлашади. Натжида чорраҳанинг ўтказувчанлиги 130 фойз ошади. Шу билан бирга, икки қаватли йўл ўтказгич ҳисобига транспорт оқими самарали тақсимланиб, асосий магистрал йўллардаги юклама камайдди, барча ҳаракат иштирокчилари учун хавфсизлик оширилади.

— Янги лойиҳалар Тошкентнинг фақат машиналарга мослашган шаҳардан жамоат транспорти устувор бўлган шаҳарга тизимли равишда ўтаётганини кўрсатади, — дейди Тошкент шаҳри ҳокимлиги Йўл ҳаракатини ташкил этиш маркази бўлим бошлиғи Оллоёр Норбўтаев. — Халқро тажрибалардан ҳам кўринадики, тирбандликлар ортиб бораётган замонавий шаҳарларда йўлларни шунчаки кенгайтириш энди фойда бермайди. Аксинча, мавжуд йўлларда жамоат транспортига устуворлик бериш, одамларнинг улардан фойдаланиш даражасини ошириш энг самарали ечимга айланган. Чунки йўллардаги тирбандликлар одамларнинг кунлик кайфияти таъсир қилиши баробарида шаҳарга ҳам экологик, ҳам иқтисодий зарар етказиши. Тадқиқотларга кўра, тирбандликлар кўп бўлган вақтда автомобиллардан атмосферага кўпроқ зарарли моддалар чиқарилади. Лойиҳа мақсади эса шаҳар кўчаларида жамоат транспортига устуворлик бериш орқали тирбандликларни камайтириш, йўловчилар учун қўлай ва хавфсиз шароит яратишга қаратилган.

Ягона дизайн-код

Марказий автобус йўлакларини ҳамда замонавий йўл ўтказгични қуриш ишлари май ойлариде бошлангани режалаштирилган. Қурилиш жараёнининг бари экологик талаблар асосида, инспекторлар назорати остида бажарилиши айталяпти. Қурилиш ҳудудларидеги дархат ва буталар белгиланган бўш майдонларга, масалан, яқинда Тошкент туманида очилган Миллий дендрология боғига кўчириб ўтказилиши, уч йил давомида парвариланади. Янги автобус йўлакларини атрофларида эса қўшимча “яшил” ҳудудлар ташкил этилади.

Қурилиш ишлари Тошкент шаҳри ҳокимлиги томонидан ишлаб чиқилган ва амалиётга жорий этилаётган янги тизим — ягона дизайн-код асосида бажарилади. Маълумотларга кўра, дизайн-код Тошкент шаҳрининг меъморий ва визуал қиёфасини янада тартибга солиш, пойтахтда замонавий ва эстетик жиҳатдан ахилт шаҳар мўҳитини яратишга қаратилган стандартлар жамланмасини ўзида акс эттиради. Унда ташки безак, реклама элементларидан тортиб, йўл инфратузилмаларига ягона стандартлар ишлаб чиқилган. Энди уларни ўрнатилган белгиланган талаблар, аниқ метрларга амал қилинади. Бундан кўзланган мақсад пойтахтда визуал жиҳатдан тартибли, эстетик ва уйғун шаҳар мўҳитини шакллантиришга қаратилгани айталяпти.

Ягона дизайн-код пиёдалар учун ҳам қўлай ва хавфсиз муҳит яратишга хизмат қилади. Гап шундаки, шаҳар бўйлаб пиёдалар йўлакларини, еритиш тизимларини, кўча жиҳозларини, “яшил” ҳудудлар ва навигация элементларининг бари аниқ стандартлар билан тартибга солинади. Бу пойтахтнинг ташки қиёфасини янада яхшилаш баробарида функционалликни таъминлайди. Яъни имкониятни чекланган шахслар, кексалар, болани ота-оналар ва барча пиёдаларнинг шаҳар бўйлаб ҳаракатланиши қўлайлиги ортади.

2026 йилда амалга ошириладиган “BRT” лойиҳаси ва ишга тушадиган янги марказий автобус йўлакларини, икки қаватли йўл ўтказгич шаҳар транспорт қиёфасини ўзгартириб, жамоат транспорти жозибдорлигини янада оширишга хизмат қилади. Лойиҳа пойтахт йўлларида тирбандликларни камайтириш, тезкор ва хавфсиз ҳаракатини таъминлайди, йўл ҳаракатининг ҳар бир иштирокчисига қўлай шароит яратишга қаратилгани билан шаҳар транспорт тизимида янги даврни бошлаб бериши кутуляпти.

Ирода ТОШМАТОВА, “Янги Ўзбекистон” муҳбири

Президент қарорлари — ҳаётда ва назоратда

ВОДИЛ ХўЖАҒАТЗОРЛАРИ

Фарғона тумани аҳолиси хўжағат (малина) етиштиришда ўзига хос тажрибага эга. Аини кунда тумандаги 20 га яқин маҳалла аҳолиси томорқада малина етиштириб келади. Чунки бу резавор туманининг табиий иқлим ва ер шароитига мос бўлиб, яхши ривожланади. Айниқса, кейинги йилларда маҳаллий навлардан ташқари Европа навларидан ҳам экспортбоп юқори ҳосил олинапти.

Президентимизнинг “Фарғона” туристик-рекреацион зонасини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори ижроси доира-сида “Водил” малина агротуризм кластерини ташкил этиш борасида истиқболли лойиҳалар амалга оширилмоқда. “Саноят” маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудида “Турон-Фарғона боғ-лари” МЧЖ ташкил этилиб, 5,5 гектар ерда янги малиназорлар барпо этилди. Польшанинг маравилла навли малина кўчатлари маҳаллий навларга нисбатан серҳосиллиги, узоқ вақт ҳусусиятини йўқотмаслиги, экспортбоплиги

билан ажралиб туради. Резавор кўчатларини сув билан узлуксиз таъминлаш мақсадида кўд-дук қазилиб, 600 метр куб ҳажмли ҳовуз қури-либ, замонавий томчилаб сугориш тизимлари ўрнатилди. Худудда энгил конструкцияли ре-завор мевалар савдо растаси, сайёҳлар учун қўлай кўнimgохлар қуриш, малиназорлар бўй-лаб саёҳат қилиш борасида истиқболли лойи-ҳалар амалга оширилмоқда.

— Малиначилик маҳаллаимизнинг драй-верига айланган, — дейди маҳалла банкири Саидмурод Мўминов. — Аини кунда “Саноят”,

“Тинчлик”, “Новкент”, “Беруний” маҳалла фуқаролар йиғинларидаги аҳоли томорқаларида малина етиштирилади. Шу кунга қадар хўжа-ғат етиштиришни йўлга қўйиш истастини бил-дирган ташаббускорларга 200 миллион сўмдан ортик имтиёзли кредит берилди. Бу нафақат ҳосил етиштириш, балки уни қайта ишлаш, экспорт қилиш, агротуризм тармоқлари фа-олятини кенгайтириш орқали қўшимча иш ўринлари очилди, аҳоли фаровонлигини ошириш имкониятини бермоқда.

Водил кишлоғи ўзига хос таровати билан ажралиб туради. Сўлим табияти, зилол суви, мусабфо ҳавоси дилингишга хузур бағишлайди.

Танангиз роҳатланади, руҳингиз энгил тортади, тоза ҳаводан тўйиб-тўйиб нафас оласиз. Ай-ниқса, малина йиғим-терими мавсуми би мас-канга янада файзу барака олиб киради. Деярли ҳар бир хонадонда дармондориларга ниҳоятда бой шифобахш неъмат етиштирилади.

“Алпомиш Хосиятхон” боғдорчилик хўжа-лигига тегишли 14 гектар ерда Италиянинг 12 навадга малина кўчатлари парвариланмоқ-да. Салқин ҳаво ва нам тупроқни хуш кўрувчи кўчатлар яхши туپ олиб, ривожланипти.

— Янги навлар маҳаллий иқлим шароити-га мос, юқори ва сифатли ҳосил бериши би-лан ажралиб туради, — дейди боғдорчилик

хўжалиғи раҳбари Элёрбек Нишонов. — Ме-васи йирик, қаттиқ. Бу жиҳатлари ҳосилни узоқ вақт сақлаш ва экспортга қаришда ўзига хос қўлайликлар беради. Дастлаб 2000 туپ янги малина кўчати олиб келганмиз. Бу-гун улар 10 минг туپдан ошди. Ҳар бир туپдан 3 килограммга 5 килограммгача ҳосил тери-олиш мумкин. Иссиқхонада малина етишти-ришни ҳам йўлга қўйганмиз. Бу инновацион усул экин майдонларидан уч мартагача ҳосил олиш имкониятини бермоқда.

Соҳага илм-фан ютуқлари, инновация ғоя-лари ҳамда хорижий тажриба кенг жорий эти-лиши натижасида тармоқнинг инвестициявий

жозибдорлиги йилдан йилга юксалиб бор-моқда. Қизилқўрган массивида 300 гектардан ортик самарасиз боғлар ўрнида янги малина-зорлар ташкил этилди.

“Саноят” маҳалла фуқаролар йиғинида умр-гузаронлик қилаётган Элдор Мадалинов баҳор-ги юмушлар билан банд. Ун сотих томорқага экилган кўчатлари баравж ривожланипти.

— Ҳосил мўл ва сифатли бўлишида эрта баҳорда қилинган меҳнатнинг ўрни катта, — дейди Элдорбек. — Экинлар тагини юмшатиш, маҳаллий ўнгит билан озиклантириш, зарарку-нандаларга қарши курашиш, сугориш мўҳим ишлардан. Маҳалла банкири тавсияси билан “Бизнесим мақсади” лойиҳаси бўйича 30 ми-ллион сўм кредит олиб, малина етиштиришни йўлга қўйгандим. Натжиаси яхши бўлаётди. Мавсумда 100 миллион сўмгача даромад оляп-миз. Водилда малиначилик йўналишида агро-туризм тармоқлари ташкил қилинаётгани янги лойиҳаларга ўндайди. Чунки у нафақат даро-мад манбани, балки мазаси, шифобахш ҳусу-сиятлари билан ҳам ажралиб туради. Хўжағат меваси иммунитетни мустаҳкамлашда ёрдам беради, кейсайишни секинлаштиради, тандаги ортиқча ёлғарни эритади, овқат ҳазм қилиши-ни мўътадиллаштиради. Шамоллаш, саратон юзага келишининг олдини олади, қондаги қанд микдорини назорат қилади.

Фарғона вилояти ўсимликлар карантини ва химияси бошқармаси фитосанитар лабораторияси орқали малина боғларида қузатув ўтказмоқда. Шу ерининг ўзида ўсимликлар-дан намуналар олинди, таҳлил қилинади. То-морқачиларга малинани зараркунандалардан ҳимоя қилиш ҳамда ҳосилдорлиқни ошириш борасида керакли тавсиялар бериб бориляпти.

Расулжон КАМОЛОВ, “Янги Ўзбекистон” муҳбири

www.yuz.uz yuz_official yuz.uz_news yuz.uz_news

Янгича ёндашув

ЁШЛАР ТАРБИЯСИДА МУҲИМ ҚАДАМ

Мақтабгача таълим ташкилотларида ўйинга асосланган таълим жорий этилиши орқали интелектуал ривожланишга қаратилган муҳит яратилган...

Фан ва математика йўналишида махсус ўйин зоналари ташкил этилмоқда. Болалар учун мозаикалар, конструкторлар, мантқий ўйинлар, робототехника ва илк алгоритмлаш элементлари жорий қилиняпти.

Жорий йилда Қорақалпоғистон Республикаси ва Тошкент шаҳрида ташкил этиладиган "Янги авлод" мақтабгача таълим ташкилотлари негиздаги Болаларни ривожлантириш инновацион маркази базасида худди шундай замонавий ўйин зоналари амалиётга таъбиқ этилиши кўзда тутилмоқда.

Бу мақтабгача таълим тизимини янги сифат босқичига олиб чиқиш, ўйинга асосланган таълим орқали болаларнинг интелектуал салоҳиятини ривожлантириш мақсадидини кўзда тутлади.

Ўйин зоналари Мақтабгача ва мақтаб таълими вазирилик ҳақида соҳавий олийғоҳлар, илмий-тадқиқот муассасалари билан ҳамкорликда ташкил этилмоқда. Педагоглар учун махсус методик қўлланмалар ишлаб чиқиш, "Методик маҳорат кунини" ва "Методик маҳорат соати" тадбирлари доирасида ўйинга

Рисолат МАДИЕВА, "Янги Ўзбекистон" муҳбири

Давлатимиз раҳбарининг 2026 йил 5 февралдаги "Мақтабгача таълим ва тарбия тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"даги фармонида соҳани илғор хорижий тажрибалар асосида такомиллаштириш, инновацион мақтабгача таълим ташкилотлари тармоғини ташкил этиш, болаларнинг интелектуал, маънавий-ахлоқий, ижодий, жисмоний ва ҳар томонлама ривожланиши учун зарур шарт-шароитлар яратиш устувор вазифа сифатида белгиланиши.

асосланган фан ҳамда математика машғулотларини ташкил этиш бўйича тажриба алмашинуви йўлга қўйилган.

Мутахассислар фикрича, бу каби махсус ўйин зоналари фақат билим бериш воситаси эмас, балки болада фанга қизиқишни эрта шакллантирадиган муҳит яратди. Янгича ёндашувлар уларда мустақил фикрлаш, таҳлил қилиш, муаммага ечим топиш кўникмалари, тафаккур, диққат, хотира ривожланишига кўмак беради.

Болаларни миллий гуруҳ ва ватанга муҳаббат руҳида тарбиялашга ҳар доим устувор вазифа сифатида эътибор қаратилади. Шу мақсадда мақтабгача таълим ташкилотларида давлат рамзларига ҳурмат, миллий қадриятлар, ота-онага эҳтиром, катталарни ҳурмат қилиш, дўстлик ва ҳамжиҳатлик голярини сингдиришга қаратилган машғулотлар ўтказилмоқда.

"Менинг ватаним — Ўзбекистон" мавзусида сўхбатлар, миллий байрамларга бағишланган сахна кўринишлари, "Турон кичкинтойлари" театр жамоалари орқали ҳалқ эртаклари асосида ташкил этилаётган тарбиявий машғулотлар, сахна кўринишлари болалар онгиди миллий қадриятларни мустаҳкамламоқда.

Фармонда болаларни тарбиялаш, ривожлантириш ва уларга таълим беришни ижобий муносабатлар орқали амалга ошириш

мақсадида ўйинга асосланган таълимни жорий этиш вазифаси ҳам келтирилган. Шундан келиб чиқиб, айна пайтда МТПларда ижод ва санъат йўналишида тематик ўйингоҳлар ташкил этилмоқда. Болалар ўз кўллари билан кўнгираклар ясаш, турли сахна кўринишларида роллар ижро этиш, мусиқа асбоблари билан танишиш орқали ижодий салоҳиятини намоён қилади. Расм чизиш, мусиқа, кўшиқ айтиш, рақс ва сахналаштириш машғулотлари кенг йўлга қўйилади. Бу жараён болаларда тасаввур ва ижодий фикрлашни ривожлантиради.

Хужжатда болаларнинг ёши ва ривожланиш босқичларига мос равишда ижод ва санъат, фан ва математика, тил ва тасаввур, робототехника ва илк алгоритмлаш билан бир қаторда жисмоний фаоллик йўналишида ҳам тематик ўйингоҳлар очил қўзда тутилган. Шу асосда мақтабгача таълим ташкилотларида спорт майдончалари, ҳаракатли ўйинлар учун очик ва ёпиқ заллар ташкил этилмоқда. Эрталабки бадантарбия, очик ҳавода соғломлаштирувчи машғулотлар болаларнинг жисмоний ривожланишига хизмат қилиши, бакуват, чинққан ва соғлом бўлиб ўсишига замин яратди.

— Тошкент шаҳридаги 122-давлат мақтабгача таълим ташкилотинида махсус жиҳозланган спорт зали, резина қопламали очик майдонча, болалар учун хавфсиз машқ ва ҳаракатли ўйинлар майдони бор, — дейди Сирождидин Раҳмонбердиев. — Бу ерда ҳар кун эрталик бадантарбия, ҳафталик спорт соатлари ва очик ҳавода соғломлаштирувчи машғулотлар ўтказилади.

Шунингдек, Тошкент шаҳридаги 204-давлат мақтабгача таълим ташкилотинида "Соғлом бола — соғлом келажак" шиори остида жисмоний тарбия дастури амалга оширилмоқда. Боғчада болалар учун мини футбол, гимнастика, эстафета ўйинлари, ҳаракатли машқлар ўтказилиши йўлга қўйилган. Машғулотлар болаларнинг мушак, нафас олиш тизими ва умумий ҳаракат фаоллигини оширади. Интизом, жамоада ҳаракат қилиш, ўз соғлиғига масъулият билан қараш кўникмаларини шакллантиради. Болалар ҳаракат орқали ўз энергиясини тўғри сарфлайди, иммунитетни мустаҳкамлайди ва мақтаб таълимга жисмонан тайёр ҳолда кириб боради.

Ушбу мақтабгача таълим ташкилотлари тажрибаси бошқа ҳудудларга ҳам таъбиқ этилмоқда. Янги спорт майдончалари барпо этилиб, тарбиячилар учун жисмоний тарбия бўйича махсус методик тавсиялар ишлаб чиқиляпти.

Фармонда симуляцион вазиятлар орқали болаларда касбларга қизиқиш уйғотиш, экологик маданиятни шакллантириш каби йўналишлар бўйича таълим-тарбия жараёнини амалга ошириш вазифаси келтирилган.

— Болаларни симуляцион ўйинлар орқали касблар билан таништириш, экологик тарбия, ижтимоий муносабатларни ўргатишга қаратилган машғулотлар йўлга қўйилляпти, — дейди Сирождидин Раҳмонбердиев. — "Шифокор", "Ошхона", "Қурувчи" каби ролли ўйинлар, табиати асраш мавзусидаги амалий ишлар, жамоавий ўйинлар болаларни ҳамкорликка ва масъулиятга

ўргатади. Бу йўналишда жорий этилаётган ёндашувлар илғор хорижий тажрибалар, ҳуссан, Жанубий Корея ва Хитой мактабгача таълим тизимини инновацион моделлар асосида такомиллаштириляпти.

Мутахассиснинг таъкидлашича, Жанубий Корея тажрибасида "хаётий кўникмалар орқали таълим" тамойили устувор ҳисобланади. У ерда боғчаларда "mini city" — яъни кичик шаҳарча шаклидаги ўйин муҳитлари яратилган бўлиб, болалар шифохона, дўкон, ошхона, курилиш майдони, полиция орқали каби симуляцион ҳудудларда ўйин орқали жамият ҳаётини ўрганади. Ушбу усул болаларда касбларга қизиқиш, жамоат жойида ўзини тутиш маданияти ва ижтимоий масъулият ҳиссини шакллантиради. Ўзбекистонда ҳам айрим мактабгача таълим ташкилотларида шу модель асосида "Касблар шаҳарчаси" услубида тематик ўйин зоналари ташкил этиляпти.

Хитой тажрибасида эса экологик тарбия ва жамоавий ўйинлар алоҳида аҳамият касб этади. Боғчаларда болалар табиатни муҳофаза қилишга қаратилган амалий машғулотларда иштирок этади. Гул экиш, чиқиндиларни саралаш, сувни тежаш, даракларга ғамхўрлик қилиш каби фаолиятлар симуляцион ўйинлар билан уйғуллаштирилади. Масалан, "Экология кўриқчиси" ўйини орқали болалар ўзини табиат ҳимоячиси сифатида ҳис қилади. Бу тажриба асосида мамлакатимиз боғчаларида "Табиатни асраймиз" мавзусида сюжетли-ролли машғулотлар йўлга қўйилмоқда.

— Республика бўйича 6917 та давлат мактабгача таълим ташкилотининг 30 минг 882 та гуруҳида тарбияланувчиларининг қўл меҳнати буюмлари, чизмалари ва табиий материаллардан тайёрланган ижодий ишлари асосида "Экологик бурчаклар" ҳамда 6588 та давлат мактабгача таълим ташкилотинида "Экологик йўлакчалар" ташкил этилган, — дейди С. Раҳмонбердиев. — Ушбу йўлакчаларда ўйин орқали болаларнинг атроф-муҳит билан бевосита мулоқотда бўлиш, ўсимлик ва ҳайвонот оламини кузатиш орқали экологик тафаккурини ривожлантириш имконияти яратилади.

2025/2026 ўқув йилидан бошлаб "Экологик бурчаклар" ва "Экологик йўлакчалар"даги ўйин орқали машғулотлар, кузатув ишлари ва сайрлар давомида тарбияланувчиларга Ўзбекистон Республикаси Қизил китобига киритилган ўсимлик ва ҳайвонот ҳақида дастлабки тўшунарлар бериш тизими йўлга қўйилди. "Тасвирий фаолият" машғулотлари жараёнида болалар томонидан муҳофаза қилинадиган ўсимлик ва ҳайвонларнинг расмларини чизиш амалиёти жорий этилиб, бу орқали уларни табиатни севиш, унга эҳтиёткорона муносабатда бўлиш ва экологик маданиятни эрта ёшдан эгаллашга йўналтириш асосий мақсад сифатида белгиланган.

Ушбу ёндашуving яна бир ўзига хос жиҳати, ижтимоий муносабатларни ўйин орқали ўргатишдир. Жамоавий ўйинларда болалар навбат куттиш, бир-бирига ёрдам бериш, келишувга эришиш, баҳсини тинч йўл билан ҳал қилишни амалда ўрганади. Бу эса уларнинг эмоционал интелект ва мулоқот маданиятини шакллантиради.

Симуляцион ва ролли ўйинлар орқали таълим бериш усули Жанубий Корея ва Хитой тажрибасига таянган ҳолда маҳаллий шароитга мослаштирилмоқда. Бу ёндашув болани фақат билимчи эмас, балки ҳаётга тайёр, жамоада ишлаш оладиган, касбларга қизиқувчан ва табиатга масъулият билан қарайдиган шахс сифатида тарбиялашга хизмат қилмоқда.

Бугунги кунда мақтабгача таълим ташкилотлари бола келажакни белгилаб, салоҳиятини очиб беришчи замонавий тарбия ва ривожланиш марказларига айланмоқда. Бу эса юртимиз келажакни бўлган ёш авлодини баркамол қилиб тарбиялаш йўлида муҳим қадамдир. Давлатимиз раҳбарининг юқорида келтирилган фармони ушбу хайрли ишларни янги босқичга кўтариши билан аҳамиятли.

БИРДАМЛИК, МЕҲНАТ ВА ЎСИШ УЙҒУНЛИГИ

МАМЛАКАТ МИҚЁСИДАГИ ИСЛОҲОТЛАР МАҲАЛЛАДА БОШЛАНЯПТИ

Меҳр меҳвари

Маҳалла — янги Ўзбекистон пойдевори. У қанча мустаҳкам бўлса, юртимиз ҳам шунчалик барқарор ривожланади. Жорий йил ушбу йўлда жуда катта марралар белгиланган. Бу борадаги ишлар Навоий вилоятида ҳам изчил давом этмоқда.

Кармана туманидаги Талқоқ маҳалласида ҳозир 10 мингдан ортиқ аҳоли яшайди. Маҳаллада одамлар умумий муаммоларни бир-галликда, маслаҳатлашиб ҳал қилади. Бу ерда "маҳалла еттичилиги" ҳар бир масала бўйича жамоавий қарор қабул қилади. Мавжуд муаммоларга ечим топишда ҳамкорликда ҳаракат қилади. Бу "маҳалла еттичилиги" ва аҳоли ўрнатилган ўзаро ишонч, бирдамликка замин яратмоқда.

Маҳалла — катта ижтимоий куч. Ундаги фаоллар, тажрибали нурунийлар жамоатчилик билан бирга ҳар қандай муаммони ҳал этиб, адашганларни тўғри йўлга солишга қодир. Бу тажриба Талқоқ маҳалласида ҳам самара бермоқда. Шунингдек, маҳаллада инфратузилмани яхшилаш, одамларга яшаш учун қўлай шарт яратиш мақсадида худуддаги 7 та кўча кўркам қиёфага келтирилиб, намунавий хонадонларни кўпайтириш чоралари кўрилмоқда.

— Маҳаллаимиз инфратузилмаси йилдан йилга яхшиланиб бормоқда, — дейди Талқоқ маҳалласи раиси Саид Шарипов. — 2026 йилда яна 10 километр ички кўча асфальт қилиниши режалаштирилган. Маҳаллаимиздаги таълим масканлари ҳам замонавий қиёфа касб этган. Яқинда 120 ўринли янги мақтабгача таълим ташкилоти фойдаланишга топширилди. "Маҳалла еттичилиги" билан ҳамжиҳат бўлиб, янги иш ўринлари яратиш истагиди бўлган тадбиркорларга яқиндан ёрдам беришмиз. Ушбу мақаллага 2016 йилдан буён раислик қилиб келаман. Уша вақти маҳаллаимизда бор-йўғи 19 тадбиркор бор эди. Ҳозир уларнинг сони 70 дан ошган. Бу ҳам маҳаллаимизда аҳоли бандчилигини таъминлашга муҳим омил бўлмоқда. Бундан ташқари, аҳоли қорва ва иссиқхонадан ҳам яхши даромад топомқда. 2025 йилда 100 дан ортиқ фуқарога турли мақсадлар учун кредит ажратилишига кўмак берилди. Маҳаллани ривожлантириш ва жамиятни

юксалтириш йилида режаларимиз кўп. Маҳалла тизимини янги босқичга олиб чиқиш учун қатор вазифалар белгилаб берилган. "Маҳалла еттичилиги" билан ушбу вазифалар ижросини таъминлаб, худудини янада ривожлантиришни мақсад қилганимиз.

Талқоқ маҳалласининг драйвер тармоқлари деҳқончилик, куллолик, чорвачилик ҳисобланади. Маҳалланинг Куллар кўчасидаги ҳар икки хонадоннинг биринида хунарманлар яшайди. Учкун Саидов ана шундай уста кулларнинг учинчи авлоди.

— Хунарли киши ҳеч қачон хор бўлмайди, — дейди Учкун Саидов. — Куллолик бизга отамерос. Отанинг касбини танлаб кам бўлмадик. Тайёрлаётган махсулотларимиз харидордир. Шогирдликка келиб, хунар ўрганишни истиайдиган ёшларимиз бор. Уларга зарур кўмак ва тавсиялар бериб келаямиз.

Бугун маҳаллада тадбиркорликни ривожлантириш камбағалликни қисқартиришнинг муҳим шартини бўлиб улгурди. Эртанг ишлаб чиқаришни йўлга қўйяпти, эринмаган эса ердан ризқ ундиряпти.

Кармана туманида бу каби намунали маҳаллалар кўп. Арабхона маҳалласида айни вақтда 3 минг 680 киши яшайди. Маҳалланинг асосий драйвери деҳқончилик ва чорвачилиқдир. Ҳар бир хонадон, ҳар бир оила билан алоҳида режа асосида ишлар олиб боришмоқда. Уларнинг даромадини ошириш учун етарли ресурслар ажратилмоқда.

— Маҳалламизнинг асосий драйвери кишлоқ хўжалиги махсулотлари етиштириш, — дейди Арабхона маҳалласи раиси Азамат Бўронов. — Айни вақтда 100 га яқин хонадонда иссиқхона бор. Уларнинг 28 тасига картошка экилган. Тез орада махсулот бозорга чиқарилади. Қолганларида эса помидор, бодиринг ва булғор қалампирни етиштириш режа қилинган. Маҳаллаимиз инфратузилмаси ҳам тубдан ўзгарди. "Ташаббусли бюджет"да голиб бўлди. Натيجида ички кўчаларимиз тўлиқ асфальт қилиниди ва тунги чироқлар ўрнатилди. Ҳар бир хонадонга тоза ичимлик сув кинриб борган. "Ташаббусли бюджет"да яна бир лойиҳамиз голиб топилди, маҳаллаимиздаги мақтаб ёнида усти ёпиқ кичик футбол майдони қурилди. Бундан ташқари, маҳаллаимизда иккита замонавий воркаут майдончаси бор.

Аҳоли, айниқса, ёшлар бўш вақтларида спорт билан мунтазам шуғулланиб келмоқда. Айни вақтда маҳалламиз жиноятчиликдан холи худудга айланган.

Арабхона маҳалласида томорқасидан мўмай даромад олаётган оилалар кўп. Хонадонларга борсангиз, иссиқхонада картошка, лимон, ниҳол, кўкат етиштириляётганини кўрасиз. Аҳмад Бобоқулов нафақада бўлсада, ҳали ҳам кетмонни қўлидан қўймайди. Деҳқон бобо меҳнати билан кафтдек томорқасини йилга уч-тўрт ҳосил берадиган даромад манбаига айлантирди. Гуллола Ортиқова эса маҳаллада намунали томорқачи сифатида ном қозонган. Бу каби меҳнат ортидан фаровон кун кечираётганлар анчагина. Муҳими, аҳоли яратиб бериляётган имкониятлардан самарали фойдаланмоқда.

Навбахор туманида 42 та маҳалла бор. Худудларда ҳар бир кўчани обод қилиш, хонадон ва томорқа маданиятини ривожлантириш, оилаларни мустаҳкамлаш, ёшлар маънавиятини юксалтиришга қаратилган ишлар тизимли равишда бажаришмоқда. Тумандаги Бешработ маҳалласи ҳам сўнгги йиллардан ободлик, бунёдкорлик ва ривожланишга юз тутди. Ҳозир бу маҳаллада 3 минг 756 киши яшайди. Худуднинг асосий драйвери тўқимачилик, чорвачилик, деҳқончилик ҳисобланади.

Маҳалла ривожини йўлидаги ислохотларга фаол нурунийлар кенг жалб этилган. Улар иштирокида ёшларнинг бўш вақтини самарали ташкил этиш, маънавиятини юксалтириш, ватанпарварлик руҳида тарбиялашга қаратилган тадбирлар ўтказиб келиняпти.

Ҳозир маҳалла фақатгина яшаш худуди эмас, балки жамият тараққиёти, ижтимоий барқарорлик ва аҳоли фаровонлигини таъминлашда ҳам килувчи бўлган. Бешработ маҳалласида янги ташкил этилган лойиҳалар ва замонавий инфратузилма ҳам бунини тасдиқлайди.

Йўларни таъмирлаш, ичимлик сув тармоқларини янгилаш, боғча ва мактабларни обод қилиш каби ишлар юртдошларимизга юқори кайфият, шижоат бахш этапти. — Улкан бунёдкорлик натижасида кишлоқларда ҳам шаҳарлардаги каби инфратузилма яратилляпти, — дейди Ўзбекистон Республикасида хизмат қўрсатган ҳалқ таълими ходими Норулпўлат Қосимов. — Кўп қаватли уйлар қурилмоқда. Юртимиздаги барча маҳалла шундай сўлим қиёфа касб этаятгани ва бунёдкорлик марказига айланганини ҳис қилиб турибмиз.

Бугун маҳалла тизими орқали давлат аҳоли яқинлашмоқда. Муаммолар манзилли ҳал этиляпти. Жорий йил учун белгиланган вазифалар ҳам маҳаллаларда ижтимоий-иқтисодий барқарорликни мустаҳкамлашга хизмат қилади. Бу халқимиз фаровонлигининг асосий кафолатидир.

Ғолиб АБДУСАЛОМОВ, "Янги Ўзбекистон" муҳбири

Оқсарой мажмуаси қурилиши даврида бунёд этилган Дорус-саодат меъморий обидаси ҳам шу ҳудудда қад ростлаган. Бинонинг юқори қисми сарой олдида ҳам яққол кўриниб туради.

Амир Темур таваллудининг 690 йиллиги

ЭХТИРОМ

БУЮК ТЕМУРБЕК

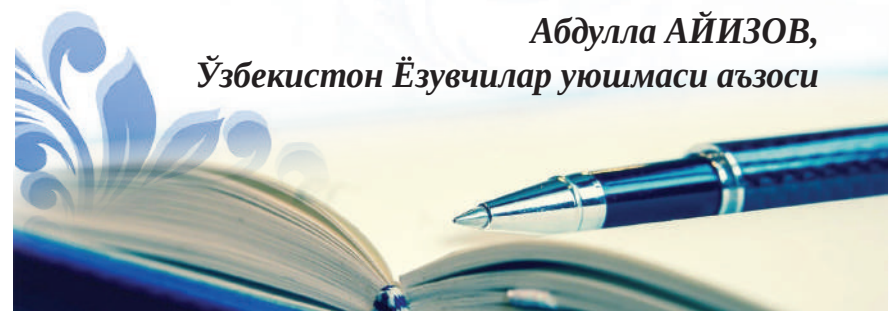
Оқсаройдан пешвоз чиқиб келгандек, Тутиб матонатли қоматин тоғдек. Тинчлиги абадий элим, дегандек, Оламга тик боқиб турар Темурбек.

Етти иқлим билар Соҳибқиронни, Жаҳонгир бешиги буюк Туронни. Қутлаб янги даври янги замонни, Оламга тик боқиб турар Темурбек.

Она юрт кундан кун юксалиб борар, Дунё ўзбекларни бугун тан олар. Буюк тамаддундан дунё уйғонар, Оламга тик боқиб турар Темурбек.

Ватан узра порлар миллат қўеши, Эл обод, боғларда ранглар талоши. Давлат – уч минг йиллик тарих тендоши, Оламга тик боқиб турар Темурбек.

Абдулла АЙИЗОВ, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси

КЎХНА КЕШ – ДУНЁ ЭЪТИБОРИДА Соҳибқироннинг дахмаси ҳақида нималарни биламиз?

Бу воқеага анча йил бўлган. Кўхна Кешнинг кекса авлод вакиллари яхши эслайди: собиқ тузум даврида тарихий обидаларга эътибор анча сусайиб кетган эди. Натжидада XX аср бошларидан Шахрисабздаги Оқсарой мажмуаси ҳудудини маҳаллий аҳоли тўлиқ ўзлаштиришга киришди. Одамлар хом ғишт ва пахсадан уй-жойлар қуриб олди.

Нега Кешда эмас?

Ўтган асрнинг 50-йилларида келиб, ер остида қолиб кетган тарихий объект қолди. Бунга бир қизалоқ сабабчи бўлган. Айтишларича, Оқсарой яқинида уй-жой қуриб яшаётган маҳаллий аҳоли вакилларида бирининг қизчаси ҳовлида ўйнаб юрганида ернинг бир қисми ўпирилиб, у пастиқкага тушиб кетди. Қутилмаган ҳолатдан ота-онаси шошиб қолади. Тезкор сая-ҳаракатлар туфайли одамлар тўпланиб, қизчани қутқариб олади. Лекин шу жараёнда ўпирилиб тушган жой оддий чуқурик эмаслигини йиғилганлар тушуниб қолади. Кўринишидан ишоотта ўқшаш бу жой анча кенг экани маълум бўлади. Саросимага тушиб қолган хонадон этаси маҳалладашларнинг махласига билан мутахассисларга хабар бериш ҳаракатига тушади. У ўша пайтда яқиндагина академик этиб сайланган Яхё Ғуломовга мурожаат қилади.

Шу йилнинг ўзида академик Яхё Ғуломов бошчилигидаги археологлар бу ерда ўрганиш олиб боради. Утказилган текширувлар натижасида бу ишоот бир пайтлар кўмилиб кетган ер ости дахмаси экани аниқланади. Маълумотларга кўра, ўз даврида Шахрисабзда бўлган Испания элчиси Клавихонинг эсдаликларида ҳам ёзиб қолдирилган ушбу ишоот Амир Темур ўзи дафн этилиши учун қурдирган ер ости дахмаси экани маълум бўлади.

Дахма деврли тўртбurchак шаклда бўлиб, ўлчами 6,4х6,1 метр. Сағананинг сатҳи, деворлари ва бостирмаси пардозланган, мраморсимон оҳақтош билан қопланган. Шифти эса чодирсимон гумбаз кўринишида қурилган бўлиб, юқори қисми нақшкор квадрат шаклида бунёд этилган. Сағананинг марказида тўғри тўртбurchак шаклидаги, баландлиги 0,73 метр, бўйи 2,5 метр, эни 1,4 метр ўлчамдаги тош тобут жойлашган. Унинг устига эса 11 сантиметр қалинлиқдаги, хийлагина оғир мрамор плита қопқок ўрнатилган. Сағана билан танишиш жараёнида унинг сиртида, равоқлари хошиясида ва тахмонларда сулс хатининг турли усуларида битилган Қуръон оятлари ҳамда дуоларга кўзингиз тушади.

Кўркам қиёфага кираётган кент

Саройдан ҳар сафар ҳарбий юришдан қайтишда, албатта, Шахрисабзга кириб, мақбаранинг қурилиш жараёнидан хабардор бўлиб турган. Аммо кўркамликда шаҳардаги бошқа маҳабатли бинолардан қолшимайдиган бу мақбара чала қолиб кетди. Бунинг устига Хитойга юриш қилган ҳукмдорнинг тўсатдан топиб қолмаслиги учун соҳибқироннинг вафоти қаттиқ сир тутилган. Изгирин қиш палласида Амир Темурнинг жасадини шунча узок йўлдан Самарқандга олиб келиш ва дафн қилиш билан боғлиқ барча иш ўта махфий бажарилганининг сабаби ҳам шунда бўлса, ажаб эмас.

Яна бир жиҳати, Самарқанд Амир Темур асос солган улкан салтанат пойтахти эди. Буюк саркарда пойтахтда бир-бирдан чиройли бинолар қурдириб, гўзал боғлар барпо этган. Самарқандни дунёнинг энг гўзал ва обод шаҳарларидан бирига айлантириш учун кўп куч-ғайрат сарфлаган. Шу босис, Амир Темурнинг Самарқандда дафн этилиши шаҳарнинг жаҳонаро нуфузи ва обрў-эътибори янада ошишига ҳам хизмат қиларди.

Оқсарой яқинида жойлашган Дорут-тиловат мажмуаси саройнинг шундоққина рўпарасидан кўриниб туради. Мажмуадан Кўкғумбаз масжиди, Шайх Шамсиддин Кулол мақбараси ҳамда Гумбаз Сайидон мақбаралари ўрин олган.

Саройнинг қурилиши 1380 йилнинг баҳоринда бошланиб, 1404 йилга қадар давом этган. 1404 йили Шахрисабзда бўлган испан элчиси Клавихо Оқсаройни томоша қилар экан, ўша вақтда ҳам бинонинг ички қисмида безаш ишлари бажарилаётганини кундаликларида қайд этган. Унинг маълумотларига кўра, Оқсарой баландлиги ва катталиги жиҳатидан ўша даврда ягона бўлган. Порталларнинг баландлиги 71, кенглиги эса 125х250 метр (яъни умумий майдони 4 гектар)ни ташкил этган. Саройда барча шарт-шароит, хусусан, меҳмонхона, қабулхона, канизаклар тураржойи, масжидлар, меҳмонлар учун махсус хоналар ва айвонлар бўлган. Хоналарнинг безаклари бир-бирдан ажраллиб тургани ҳамда саройнинг ички қисмида ҳовузлар бўлгани ҳақида ҳам испан сайёҳи ёзиб қолдирган. Ички иморатлар икки қаватдан иборат, 1000 га яқин хонаси бўлган. Ҳозир эса бинонинг фақат кириш қисми, яъни порталлари сақланиб қолган. Уларнинг айна пайтдаги баландлиги 38 метр. Равоғи эни эса 22,5 метр бўлиб, мутахассисларнинг фикрича, бу кўрсаткич бўйича Марказий Осиёда ягона. Порталлар ўз даврида фақат гиштар ёрдамида арка орқали туташган бўлиб, юқори қисми бундан 200 йил муқаддам бузилиб кетгани айтилади. Қизиқarli жиҳати шундаки, устalar маҳорати туфайли бинонинг қурилиш жараёнида бирор жойда тахта, ёғоч ёки темирдан умуман фойдаланилмаган. Саройнинг кириш қисми ўша вақтдаги пойтахт Самарқандга қаратиб қурилган. Бундан кўриниб турибдики, соҳибқирон сарой қурилишида меъморлик борасидаги маҳоратини ҳам намоён этган.

Саройдаги бизгача сақланиб қолган мозанкалар ўз тароватини йўқотмай, асл ҳолатини сақлаб келмоқда. Бино деворларидаги нақшлар хилма-хил бўлиб, улар орасида Қуръон оятлари, ҳадислар, Амир Темурнинг ҳикматли сўзлари ҳамда ўша даврда ишлаган уста-ҳунармандларнинг исмилари ёзиб қолдирилган. Хусусан, порталнинг минора

қисмидаги икки метр жойда арабча сўзлар битилган бўлиб, у “Султон — Аллоҳнинг ердаги сояси (элчиси)” деган мазмунни акс эттиради. Шунингдек, пештоқда Соҳибқироннинг “Қудратимизга шубҳа қилсангиз, биз қурган иморатларга боқинг” каби сўзлари нақшланган.

Овоз кучайтиргич ўша вақтда ҳам бўлган

Оқсарой яқинида жойлашган Дорут-тиловат мажмуаси саройнинг шундоққина рўпарасидан кўриниб туради. Мажмуадан Кўкғумбаз масжиди, Шайх Шамсиддин Кулол мақбараси ҳамда Гумбаз Сайидон мақбаралари ўрин олган.

Гумбаз Сайидон мақбарасини ҳам 1434-1435 йилларда Мирзо Улуғбек қурдирган. Унинг иккинчи номи “Авлоди муборак” деб аталади. Мақбарда термизлик

сайидларнинг қаброшлари мавжуд. Соҳибқирон ва темирчилар даврида яшаб ўтган термизлик сайидларнинг йирик вакили Абулмаълий бўлган. Кеш шаҳрида яшаган олим маҳаллий халқ орасида катта обрў-эътиборга сазовор бўлган. Шунингдек, ўша вақтда сайидларнинг кўлига “амир” унвони берилган. Бу атама ислом динини мустаҳкамловчи раҳбар деган маънони ҳам англатган.

Шайх Шамсиддин Кулол мақбараси XIV аср охирида қурилган. Шайх Шамсиддин Кулол Амир Темурнинг ҳамда отаси Тарағай Баҳодирнинг устози ва пири бўлган. У 1370 йили вафот этган. Манбаларга кўра, Соҳибқироннинг барча муваффақияти бевосита шайхнинг дуолари билан боғлиқ. Шу сабабли ҳам Амир Темур Шайх Шамсиддин Кулол қабри узра мақбара қурдириш ҳақида фармон берган. Ушбу мақбара Кўкғумбаз масжидининг шарқий томонида жойлашган. Шунингдек, Амир Темур 1360 йилда вафот этган отаси Тарағай Баҳодирнинг жасадини унинг васиятига биноан, 1374 йилда кўчириб келтириб, шайхнинг пойига дафн эттирган.

Оқсарой мажмуаси қурилиши даврида бунёд этилган Дорус-саодат меъморий обидаси ҳам шу ҳудудда қад ростлаган. Бинонинг юқори қисми сарой олдида ҳам яққол кўриниб туради. Манбаларда келтирилишича, унинг қурилиши 1379 йили бошланган. Обидани тиклашда маҳаллий устalar билан бирга Хоразмдан келтирилган тажрибали меъморлар ҳам иштирок этган. Маълумотларга кўра, Соҳибқироннинг 1376 йили эрта оламдан ўтган севиқли ўғли Жаҳонгир Мирзонинг қабри ҳам шу мажмуага кўчириб келинган. Шунингдек, кейинчалик яна бир ўғли Умаршайхнинг жасади ҳам шу ерга келтирилиб, дафн этилган.

Бинонинг юқори қисми Оқсаройдагидек пештоқли қилиб қурилган бўлиб, ҳар бир асосида мақбаралар жойлашган. Марказий пештоқ орқали мўъжазгина ҳовлига кирилади. Унинг қарам-қаршида, марказий ўқ бўйлаб қачонлардир баланд гумбазли мақбара бўлган. Ҳозир эса унинг фақат дахмасигина сақланиб қолган. Археологик қазималар натижасида унинг икки ёнида кент хоналар бўлгани аниқланган. Улардан бирининг остидан яна бир дахма топилган бўлиб, устида ҳам мақбара бўлган. Кейинги қазималар ҳовли мақбара ва хоналарни ўзаро боғловчи вазифасини бажарганини кўрсатди.

Юртимиз мустақилликка эришгач, Оқсарой мажмуасининг қадди ва қадри тикланди. Мажмуага давлат миқёсида катта эътибор қаратилди. У яна обод ва гўзал масканга айлантирилди. Ҳудуддаги барча маданий мерос объектлари тикланиб, муносиб сайқал берилди.

Акбар РАҲМОНОВ, “Янги Ўзбекистон” муҳбири

“Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока” газеталари таҳририяти) ДМ МУАССИС: Ўзбекистон Республикаси Вазиrлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Салим ДОНИЁРОВ

Таҳририятта келган кўлэмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди. Газетанинг етказиб берилиши учун обуюани расмийлаштирган ташкилот жавобгар. Газета таҳририят компьютер марказида саҳифаланди. Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “ШАРҚ” НМАК масъул. Босмахона телефони: (71) 233-11-07.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Аxbот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 236. Буюртма Г-446. 30646 нусхада босилди. Ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А2. Баҳоси келишилган нарҳда.

Навбатчи муҳаррир: Сардор Толлибоев Мусахҳиш: Акбар Қаршиев Дизайнер: Хуришд Абдуллаев

Манзилимиз: 100060, Тошкент шаҳри, Шахрисабз кўчаси, 85-уй